

Recull de Premsa

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Taula de contingut

Mor el músic i musicògraf Lluís Millet i Loras, exdirector de l'Orfeó Català Ara - 09/03/2019	4
Referent de l'Orfeó El Punt Avui - 09/03/2019	5
Atresorar la història La Vanguardia - Catalán - 10/03/2019	6
Mor el músic i musicògraf Lluís Millet i Loras als 79 anys Segre Catala - 09/03/2019	7
Mor el músic Lluís Millet, exdirector de l'Orfeó Català Diari de Girona - 09/03/2019	8
Fallece el músico Lluís Millet, exdirector del Orfeó Catalá ABC Cataluña - 09/03/2019	9
Fallece Lluís Millet, ex director del Orfeó Catalá La Razón Cataluña - 09/03/2019	10
Fallece el músico Lluís Millet i Loras Expansión Edición Catalunya - 09/03/2019	11
Brahms profund La Vanguardia - Catalán - 11/03/2019	12
Els Evangelis segons sant Matthias (Goerne) Ara - 10/03/2019	13
Massahumà La Vanguardia - Catalán - 09/03/2019	14
Los Mozart, según Joan y Roger Pera El País Cataluña - 11/03/2019	15
Clàssica i dansa La Vanguardia - Catalán - 10/03/2019	16
Música La Vanguardia - Catalán - 10/03/2019	17
L'ONCA proposa un homenatge al territori amb el cicle 'Fronteres' El Periódic d'Andorra - 09/03/2019	18
L'ONCA se sumará als actes d'homenatge a Ràdio Andorra Diari d'Andorra - 09/03/2019	19
Berlioz, el fundador de la orquesta moderna La Razón - 09/03/2019	20
El Teatro Real se abre a la guitarra de Aguirre Sur - 11/03/2019	21
La 'cantaora' Thais Hernández brilla a la vetllada flamenca de Manlleu	23

El 9 Nou Osona i Ripolles - 11/03/2019

DE LA CALLE A LOS PALACIOS

Las Provincias - 11/03/2019

24

Cantar en la meva llengua és cantar amb la meva ànima

Menorca - 09/03/2019

25

Manresa a l'assemblea d'ajuntaments (i 2)

Regió 7 Revista - 09/03/2019

27

LA TROBADA SECRETA

Sapiens - 01/03/2019

28

EL VÒMIT DE LA MALA FE

La República - 09/03/2019

42

De Jordi Montull, ni cava

El Periódico de Catalunya - Catalán - 09/03/2019

43

Nombres propios

El Periódico de Catalunya - Catalán - 09/03/2019

44

enbreu

■ Mor el músic i musicògraf Lluís Millet i Loras, exdirector de l'Orfeó Català

El músic i musicògraf Lluís Millet i Loras va morir dijous als 79 anys. Nasqué a Barcelona el 1939, va dedicar la seva vida professional a l'Orfeó Català i al Palau de la Música Catalana. Va ser director del cor de l'Orfeó Català (1977-81) i membre de la junta directiva. Membre fundador de la *Revista Musical Catalana* en la seva segona etapa, a partir del 1984, també va impulsar el cicle El Primer Palau i va treballar com a assessor musical de la Fundació Orfeó Català - Palau de la Música durant anys. Amb l'Orfeó va dirigir les obres més representatives del repertori tradicional català i també importants creacions de la polifonia clàssica, com el *Magnificat* de Schütz o les *Cantates* i *Motets* de Bach. Va escriure nombrosos articles i estudis de temàtica musical en publicacions especialitzades. Millet i Loras era fill de Lluís Maria Millet i Millet i nét de Lluís Millet i Pagès, fundador de l'Orfeó Català. Millet i Loras va fundar l'Orquestra de Cambra Lluís Millet el 1958, i va dirigir diverses agrupacions simfòniques i de cambra, com la Simfònica del Gran Teatre del Liceu o l'Orquestra Ciutat de Barcelona, amb la qual va oferir la primera audició a l'Estat de *De Natura Sonoris* de Penderecki.

ACN

9 Marzo, 2019

El músic i musicòleg Lluís Millet i Loras va dirigir-ne el cor entre 1977 i 1981 i va impulsar 'Revista Musical Catalana' i 'El Primer Palau'

Referent de l'Orfeó

Redacció
BARCELONA

El músic i musicòleg Lluís Millet i Loras, que va ser director del cor de l'Orfeó Català entre 1977 i 1981 i que va estar vinculat la major part de la seva vida a aquesta entitat i al Palau de la Música Catalana, va morir ahir a 79 anys. L'Associació Orfeó Català i la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana lamentaven ahir en un comunicat la mort d'una persona que "havia dedicat la seva vida personal i professional" a aquestes institucions.

Lluís Millet i Loras era fill de Lluís Maria Millet i Millet i net de Lluís Millet i Pagès, fundador del l'Orfeó Català. A més de dirigir el

cor de l'Orfeó Català durant alguns anys, també va ser membre de la junta directiva de l'associació. També, va ser membre fundador de *Revista Musical Catalana* en la seva segona etapa, a partir de 1984, va impulsar el cicle *El Primer Palau* i va treballar com a assessor musical del Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana durant molts anys.

Millet va destacar a més pel seu profund coneixement de la realitat musical des del punt de vista històric i sociològic, i va escriure nombrosos articles i estudis sobre temàtica musical en diverses publicacions especialitzades, com també comentaris per a programes de concerts.

Nascut el 1939, es va

Lluís Millet i Loras

veure envoltat des del seu naixement en un entorn musical i coral que durant la infància va desenvolupar formant-se musicalment amb Joan Massià i

Cristòfor Taltabull, i més tard estudiant direcció orquestral i coral al Conservatori de Múnic i al Mozarteum de Salzburg. De retorn a Barcelona, va fundar l'Orquestra de Cambra Lluís Millet el febrer de 1958 i va dirigir diverses agrupacions simfòniques i nombrosos conjunts de cambra, com l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu i l'Orquestra Ciutad de Barcelona. Des de 1973 va intensificar la dedicació a la direcció coral i entre 1977 i 1981 va dirigir l'Orfeó Català, amb el qual va interpretar les obres més representatives del repertori tradicional català i destacades creacions de la polifonia clàssica, com el *Magnificat* de Schütz i les cantates i mo-

"Amb ell acaba una saga esplendorosa de músics iniciada amb el seu avi", es destacava ahir

tetes de JS Bach.

L'Associació Orfeó Català destacava ahir que amb Lluís Millet i Loras "acaba una saga esplendorosa de músics iniciada amb el seu avi, Lluís Millet i Pagès, i continuada pel seu pare, Lluís Maria Millet i Millet, protagonistes i artífexs d'un dels capítols més gloriosos de la història musical catalana". ■

OBITUARIS

Atresorar la història

LLUÍS MILLET I LORAS (1939-2019)

Músic i musicògraf

Parlar de Lluís Millet i Loras és com endinsar-se en la història de l'Orfeó Català i, per tant, del Palau de la Música. Pocs atresoraven com en Lluís, net del fundador de l'Orfeó, que acaba de deixar-nos, aquesta saga familiar tan il·lustre.

I, quan ho recordes, sorgeix la seva figura, un home de gran senzillesa, callat i modest, com la història mateixa a qui cal fer parlar per sorprendre's amb la seva riquesa. Un signe d'aquesta modèstia és el petit espai que li dedica la Viquipèdia.

Lluís M. Millet i Millet. En més d'una ocasió vam parlar amb en Lluís d'aquell tresor en què hi havia una rica correspondència, amb cartes de Richard Strauss, entre d'altres.

Lluís Millet i Loras va mantenir una llarga relació artística amb l'Orfeó i el Palau de la Música, tant en la refundació de la *Revista musical catalana* a partir del 1984, com en la creació del concurs El Primer Palau, un certamen molt valorat pel qual han passat nombrosos joves músics, avui importants figures. Una excepcional mirada al futur, que acompanyava en el dia a dia com a assessor artístic de l'Orfeó-Palau.

En Lluís havia fet els seus estudis musicals ni més ni menys que amb els mestres Joan Massià i Cristòfor Taltabull, i que va continuar després en els àmbits de la direcció coral i orquestral al conservatori de Munic i el Mozarteum de Salzburg.

Fruit d'aquesta important formació, van ser les seves activitats a Barcelona tant amb l'Orfeó Català com amb orquestres de l'àmbit local. Va dirigir l'organisme coral durant quatre anys a partir del

1977 programant obres cabdals del repertori coral.

I, a partir de l'any 1958 de la seva reinserció en la vida musical catalana després d'acabar els estudis, va fundar l'orquestra de Cambra Lluís Millet amb què va desenvolupar cicles d'envergadura.

Els últims anys, en els quals anaven tancant a Barcelona els comerços especialistes en fumadors de pipa, se'l veia, impenitent defensor d'aquest estri, caminant pensatiu cada matí cap al Palau, casa on va desenvolupar la major part de la seva carrera professional. Gràcies, Lluís.

JORGE DE PERSIA

PALAU DE LA MÚSICA / ACN

Va refundar la 'Revista musical catalana' i va crear el concurs El Primer Palau de joves talents

Precisament una de les portes cap aquesta història es va obrir novament quan fa uns quants anys els germans Millet i Loras (Maria Dolors i Lluís), van donar l'important arxiu familiar que atresorava documentació des del seu avi, el fundador de l'Orfeó, Lluís Millet i Pagès, i el seu pare,

OBITUARI

ACN

Lluís Millet.

Mor el músic i musicògraf Lluís Millet i Loras als 79 anys

| BARCELONA | El músic i musicògraf Lluís Millet i Loras va morir dijous als 79 anys. Nascut a Barcelona el 15 de maig del 1939, va desenvolupar la seua vida personal i professional a l'Orfeó Català i al Palau de la Música Catalana. Va ser director del cor de l'Orfeó Català (1977-81) i membre de la Junta Directiva de l'Associació. Va tenir un paper capital en la recuperació de la *Revista Musical Catalana*, de la qual va ser membre fundador en la segona etapa a partir del 1984, juntament amb Pere Artís i Jaume Comellas, i va ser-ne el director musical fins al 2011.

Mor el músic Lluís Millet, exdirector de l'Orfeó Català

EFE BARCELONA

■ El músic i musicòleg Lluís Millet i Loras, que va ser director del cor de l'Orfeó Català entre 1977 i 1981, i que va estar vinculat la major part de la seva vida a aquesta entitat i al Palau de la Música Català, va morir dijous als 79 anys.

L'Associació Orfeó Català i el Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana van lamentar ahir la mort d'una persona que «va dedicar la seva vida personal i professional» a aquestes institucions musicals, van destacar en un comunicat.

A los 79 años

Fallece el músico Lluís Millet, exdirector del Orfeó Català

D. C. BARCELONA

El músico y musicólogo Lluís Millet i Loras, que fue director del coro del Orfeó Català entre 1977 y 1981, y que estuvo vinculado la mayor parte de su vida a esta entidad y al Palau de la Música Catalana, falleció el jueves

a los 79 años. Lluís Millet i Loras era hijo de Lluís Maria Millet i Millet y nieto de Lluís Millet i Pagès, fundador del Orfeó Català. Además de dirigir el coro del Orfeó Català durante unos años, también fue miembro de la Junta Directiva de la Associació.

Asimismo, fue miembro fundador de la Revista Musical Catalana en su segunda etapa, a partir de 1984, impulsó el ciclo El Primer Palau y trabajó como asesor musical de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana durante muchos años.

9 Marzo, 2019

Fallece Lluís Millet, ex director del Orfeò Català

L. R. - Barcelona

El músico y musicólogo Lluís Millet i Loras, que fue director del coro del Orfeó Català entre 1977 y 1981, y que estuvo vinculado la mayor parte de su vida a esta entidad y al Palau de la Música Catalana, falleció el pasado

jueves a los 79 años. La Associació Orfeó Català y la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana lamentaron ayer el fallecimiento de una persona que «dedicó su vida personal y profesional» a estas instituciones musicales.

Lluís Millet i Loras era hijo de Lluís Maria Millet i Millet y nie-

to de Lluís Millet i Pagès, fundador del Orfeó Català. Además de dirigir el coro del Orfeó Català durante unos años, también fue miembro de la Junta Directiva de la Associació. Asimismo, fue miembro fundador de la «Revista Musical Catalana» en su segunda etapa, a partir de 1984, impulsó el ciclo El Primer Palau y trabajó

como asesor musical de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana durante muchos años. Destacó además por su profundo conocimiento de la realidad musical desde el punto de vista histórico y sociológico, y escribió numerosos artículos y estudios sobre temática musical en diversas publicaciones espe-

cializadas, así como comentarios para programas de conciertos.

Nacido en 1939, Lluís Millet i Loras se vio envuelto desde su nacimiento en un entorno musical y coral que durante la infancia desarrolló formándose musicalmente con Joan Massià y Cristòfor Taltabull, y más tarde estudiando dirección orquestal y coral en el Conservatorio de Munich y en el Mozarteum de Salzburgo.

Fallece el músico Lluís Millet i Loras

ORFEÓ CATALÀ El músico Lluís Millet i Lloras, falleció ayer jueves a los 78 años. Millet fue nieto del fundador del Orfeó Català, con quien compartía nombre y el primer apellido; dirigió sus coros, recuperó la *Revista Musical Catalana* e impulsó el ciclo *El Petit Palau* en 1996.

► 11 Marzo, 2019

CRÍTICA DE MÚSICA CLÀSSICA

Brahms profund

Palau piano

Intèrpret: Grigori Sokolov, piano
Lloc i data: Palau de la Música Catalana (6/III/2019)

JORGE DE PERSIA

Grigori Sokolov és un referent en la interpretació pianística mundial. Les seves visites a Barcelona gairebé cada any des de fa molts, quan amb prou feines l'escolta-

ven en una petita sala de L'Auditori mig centenar de melòmans, han anat establint gairebé una història i deixant veure les seves diferents i fantàstiques possibilitats.

La seva actitud introvertida no ha canviat, i la seva generositat a continuar delectant amb obres fora de programa, tampoc: en aquesta ocasió ni més ni menys que sis peces, davant l'entusiasme del públic, de Schubert, Chopin i,

finalment, Debussy, el preludi *Des pas sur la neige*, que va sorprendre a tothom. Agraïxo la informació del Palau de la Música.

El programa per si mateix no és fàcil d'explicar, llevat que ens atinguem al fet que la majoria de les peces, tret de la *Sonata núm. 3 (do major)* de Beethoven, van ser d'estil intermezzo o bagatel·les, com les *Onze de l'op. 119*, sorprenentment tardanes de Beethoven, o les *Sis peces op. 118* de Brahms i les seves *Quatre peces op. 119*. En la primera part beethoveniana no hi va ser present el gran Sokolov, excepte en trets d'excel·lent tècnica i una mica de

La seva actitud introvertida no ha canviat, i la seva generositat a continuar delectant, tampoc

gràcia en les bagatel·les, però en la segona i les propines va brillar el gran mestre. Ventall de sonoritats en els *Intermezzi* de l'op. 118, en especial en el *La major*, la *Ballade* plena de naturalitat, sentit, profunditat del llenguatge, exploració de les ressonàncies; en fi, un

món sonor que en l'op. 119 de Brahms es va obrir definitivament a la profunditat i gairebé va arribar a l'immaterialisme del so però alhora a la magna expressió.

Aquest camí romàntic de Brahms que es va obrint cap a l'interior no podia tenir cap altra continuïtat que el de Schubert i Chopin, que es van anar alternant a les propines, amb aquesta obertura del discurs cap a l'exterior. Sokolov va tocar gairebé en la penombra, sense llums d'escena, i tot el concert va ser així, fins que finalment els llums de sala van despertar del somieig. Un mestre.●

Els Evangelis segons sant Matthias (Goerne)

Crítica

J.R.
BARCELONA

Matthias Goerne, Leif Ove Andsnes
PALAU DE LA MÚSICA CATALANA 4, 517 DEMARÇ

En aquells dies d'Obertura Spring Festival, Matthias dugué la bona nova schubertiana a un Palau de la Música esdevingut temple dels acòlits del *lied*. Fou amb els tres cicles del diví Franz que Leif Ove Andsnes acaricià el piano per dur la veu de Goerne a l'amor cap a una bella molinera, al viatge d'hivern d'un poeta i al pòstum cant d'un cigne. I així fou que Matthias esdevingué sant entre sants. I aquest qui us ho explica veié i escoltà tres evangelis i tres miracles. Afe de Schubert que de veritat us dic que fou allò que fou, i

que així us ho explico per al sempitern record de noves generacions.

Primer: 'Die schöne Müllerin'

Així cantà Matthias: "Caminar és el plaer del moliner". I la llum es feu. Matthias desplegava radiant columnes de so daurat que establien sàvies complicitats amb el piano de Leif Ove Andsnes. I fou així com la música prengué forma, gràcies a frases cisellades amb saviesa i amb coneixement de causa. I fou així com rierols, flors marcides i pluges de llàgrimes cobraren nova vida. Els acòlits, amb emoció continguda, saludaren el mestre amb un silenci mastegat, després de dues vegades deu cants. I després arribà la devoció amb forma d'ovació unànime. I aquest fou el primer dia.

Segon: 'Winterreise'

Així cantà Matthias: "Com a estrany he arribat, com a estrany jo

marxo". I fou així, després de llàgrimes gelades, de tells amb escorces gravades, de somnis de primavera, de matins tempestuosos i d'hostals amb cementiris al costat, que el viatge d'hivern acabà amb la contenció i l'emoció inexplicables de l'home del manubri. I el mestre, agraït, s'arrecerava en l'abraçada amb Leif Ove Andsnes, també un mestre

Andsnes i Goerne al Palau de la Música.

ANTONI BOFILL

entre mestres. I així fou com, una nit més, els acòlits vitorejaren el final d'un viatge que havia passat com una exhalació. I aquest fou el segon dia.

Tercer: 'Schwanengesang'

Així cantà Matthias: "Volen blana-ment les meves cançons cap a tu, a través de la nit". I així cantà el cigne pòstum, amb missives dels profetes Rellstab i Heine i amb la imperfecta perfecció de lieds tardorrens. I així fou com Matthias i Leif Ove Andsnes deixaren el millor record de vetllades musicals, en què la música prengué forma. I aquest fou el tercer dia.

I en veritat us dic que hi hagué tres miracles: el primer, plor i sanglots d'un acòlit darrere de qui això us narra, mentre Matthias desgranava l'hivernal *Das Wirtshaus*; el segon, la tos sobtadament guarida dels acòlits i que durà tres nits amb els seus dies, i el tercer, que cap mòbil va sonar. Ja sabeu què es va dir: "I serà sant qui propagui la bona nova de l'Evangelí del *lied* amb perfecció impoluta". Doncs jo us dic: és així com Matthias fou canonitzat. *Adoramus te.* ■

9 Marzo, 2019

CRÍTICA DE MÚSICA CLÀSSICA

Massa humà

Mathias Goerne**Intèrprets:** Matthias Goerne, baríton, i Leif Ove Andsnes, piano.**Autors:** F. Schubert (*Die schöne Müllerin* D. 795 i *Winterreise* D. 911)**Lloc i data:** Palau de la Música (4 i 5/III/2019). Barcelona
Obertura Spring Festival**JORDI MADDALENO**

Encara sento esgarrifances quan penso en l'art versat pel baríton alemany Matthias Goerne i els seus dos recitals en dies consecutius, primer el del cicle *Die schöne Müllerin* i l'endemà el del *Winterreise*. El cantant és de sobres conegut, però malgrat un ple de sala considerable, amb els pisos superiors tancats, el Palau no va aconseguir penjar el cartell de *sold out*. Una llàstima per a un artista en estat de gràcia. I és que, a més, el seu acompanyant, el fi

i elegant pianista noruec Leif Ove Andsnes, va ser un còmplice ideal en aquests dos viatges. *La bella molinera* i el *Viatge d'hivern* es van poder assaborir en la seva digitació precisa i contrastada. Andsnes es va veure molt pendent de Goerne amb el viatge de l'enamorat a la recerca de la seva molinera, més en la línia que alhora. Els colors i l'expressió van ser implacables a *Mein!*, sinestèsic a *Die liebe Farbe* o transcendent a *Das Baches Wiegenlied*, amb un ús sibil·lí i eficaç del pedal i les intencions. Però va ser amb el *Winterreise* on el piano va agafar més protagonisme.

La música també va assumir des de les tecles la veu a *Der Lindenbaum*, el caràcter atmosfèric irremplaçable de *Frühlingstraum* o el ritme vertiginós de *Die Post*. Va ser màgic veure com va transformar tot un Palau amb *Im Dorfe* en un gravat dels capricis de Goya. Va ser increïble apreciar la transformació de Goerne a *Die schöne Müllerin*,

amb accents lírics, dolços i donant el pes adequat a cada paraula. Catàrtic i paradigmàtic a *Der Neugierige*, emfàtic en l'ús del color i les dinàmiques a *Die böse Farbe*, la seva vehemència, veritat interpretativa i capacitat de connectar amb el públic el va portar a un final extàtic que va semblar que tocava l'eternitat: silenci i ovació.

Més introspectiu i dolencós, el seu *Viatge d'hivern* va versar el camí del protagonista com si el públic entrés a les entranyes de l'obra. Pot ser que Wagner sigui un clar precedent del cinema, però què podem dir del protagonista schubertià? No és aquest caminant, també, un mirall de l'home universal, romàntic, contemporani i etern? Així ho va transmetre el cant humà, massa humà de Goerne, en què el control de la respiració, l'articulació precisa, l'emissió acolorida i l'expressió sempre propera va semblar que ens xiuxiuegés a cau d'orella la veritat, la por i el misteri de la vida. Goerne va acabar de cantar un *Winterreise* tel·lúric i inevitable. El silenci i l'emoció va anar in crescendo a l'ovació en totes les sortides a saludar. Un Schubert inapel·lable.●

11 Marzo, 2019

Los Mozart, según Joan y Roger Pera

Los actores recrean, con tópicos de más, la relación entre el genio de Salzburgo y su padre

JAVIER PÉREZ SENZ, **Barcelona**
Sergi Belbel explica la relación entre Wolfgang Amadeus Mozart y su padre, Leopold, a través de sus cartas, en una propuesta teatral que explora nuevos formatos para ganar público en los conciertos de la Orquesta Simfónica del Vallès. Aseguran el éxito los populares Joan y Roger Pera, también padre e hijo en la vida real, que ofrecen un retrato paterno-filial en exceso amable con Leopold Mozart y cargado de tópicos para con el genio de Salzburgo. La acción teatral se

ilustra con famosas páginas mozartianas bajo la dirección musical de Rubén Gimeno.

Hace décadas que los especialistas desmontaron, con documentos fiables, los tópicos y falsedades que difundió con éxito Milos Forman en *Amadeus* (1984), basada en la obra teatral de Peter Shaffer que después Focus adaptó en clave musical con Roger Pera y Lluís Soler como Mozart y Salieri. Poco importa. Los tópicos reaparecen en *Papà Mozart amb Roger y Joan Pera*, espectáculo dirigido por Mi-

quel Gorritz que el sábado se presentó en el Palau de la Música.

No faltan las pelucas y casacas estrafalarias, las alusiones sexuales y escatológicas de corte obsceno ni las risitas idiotas que se inventó el actor Tom Hulce y que Roger Pera lleva a su terreno sin demasiados remilgos. Joan Pera, en cambio, no imita a nadie más que a sí mismo, ofreciendo un demasiado piadoso retrato de Leopold Mozart, al que añade buenas dosis de ternura y buen humor que son marca de la casa.

Dejando los episodios de niñez, que bordean el ridículo, los Pera se crecen y el relato llega directo al corazón del público, que es de lo que se trata, bien arropado por fragmentos de obras mozartianas que la Simfónica del Vallès toca con brío bajo la ágil dirección de Gimeno; destaca ahí la inspirada actuación como solistas del pianista Carles Marigó, el barítono Carles Pachón y la soprano Júlia Farrés-Llongueras.

La abundante correspondencia permite reconstruir, casi con

sus propias palabras, un recorrido vital que pone el foco en la dependencia emocional de Amadeus con su progenitor, a quien proclama, con orgullo, "el mejor padre del mundo, después de Dios".

Vemos en escena al padre severo, religioso y esclavo servidor del poder, pero queda muy difuminado su perfil como explotador de su niño prodigio para aliviar sus penurias económicas.

Mientras en el escenario se hablaba de finanzas familiares ruinosas, en el palco de honor del Palau disfrutaban el espectáculo, felices y sonrientes, el ex presidente Jordi Pujol y su esposa, Marta Ferrusola. Buena pareja para una obra sobre otro tipo de relaciones paterno-filiales mucho más ventajosas que las que marcaron la vida de los Mozart.

► 10 Marzo, 2019

Clàssica i dansa

MARICEL CHAVARRÍA

GERGIEV I TRIFONOV, GRAN MOMENTO SPRING.

La màxima de Gergiev que "Barcelona és una de les ciutats més atractives per als entesos en música" es posa a prova aquestes setmanes amb el Barcelona Obertura Spring Festival. El director del Mariinski aterra a Ibercamera amb el pianista Daniil Trifonov, un geni a qui ha vist créixer i convertir-se en figura. Dilluns tocaran Rakhmàninov i la 5a de Mahler. Dimarts Prokófiev i el Concert de Scriabin.

L'AUDITORI. 20 H. 12/III - P. DE LA MÚSICA. 20 H. 13/III

ASOS SOLISTES. El violinista Daniel Sepec, la violista Tabea Zimmermann i el violoncel·lista Jean-Guihen Queyras, membres de l'Arcanto-Quartett, arriben amb el *Divertiment en Mi bemoll major* de Mozart.

L'AUDITORI. 20 HORES. 13/III

IEDER NÒRDIC AMB IRÉNE THEORIN. Continua l'idil·li de la soprano sueca amb el públic

del Liceu. Mentre assaja la seva primera *Gioconda*, canta a l'Spring cançons de Rangström i Sibelius i d'autors germànics. GRAN TEATRE DEL LICEU. 20 HORES. 14/III

CLATELLOT D'AGRUPACIÓN SEÑOR SERRANO. El grup teatral sorprendrà a la temporada de l'OBC amb una posada en escena de la *No-vena* de Beethoven, l'himne d'una Europa insolidària. Dirigeix Kazushi Ono.

L'AUDITORI. DEL 15 AL 17/III

SEGONA EDICIÓ DE LA QUINZENA DE DANSA. El dia 13 comença el festival de dansa de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, amb 70 companyies entre les quals hi ha hits com Israel Galván amb *El Amor Brujo*; *Via Kanana* d'una companyia comunitària d'un barri de Johannesburg; *Píxel*, on Mourad Merzouki combina dansa urbana, arts visuals, tecnologia... o l'inaugural BLOCK (blocs gegant i acrobàcia) que rodarà pels nou municipis de l'Àrea.

DIFERENTS ESPAIS. DEL 13 AL 31/III

► 10 Marzo, 2019

Música

ESTEBAN LINÉS

DUO D'IMPORTÀNCIA. Pedro Javier González i Horacio Fumero formen un duo de poder, sobretot perquè dominen la guitarra i el contrabaix, respectivament, com pocs: l'un, en amplis terrenys flamencs, i el segon en el no menys oceànic jazz.

NOTA 79. 19.30 HORES. 10/III

INCONFUSIBLE GUITARRISTA. Slash és un dels guitarristes visualment més inconfusibles a sobre d'un escenari. A més de la seva condició de ser la meitat de Guns N' Roses, el músic ha desenvolupat una intensa carrera en solitari. El seu darrer disc, *Living the dream*, el presenta en escenaris espanyols.

12/III. SANT JORDI CLUB. 21.30 HORES

POP INFAL-LIBLE I ADDICTIU. Els britànics Crystal Fighters tornen amb el seu pop festiu i ballable. En una vetllada en què tindran els bascos Belako de teloners,

mostraran material del pròxim disc.

POBLE ESPANYOL. 21.30 HORES. 13/III.

RECORDANT GOLPES BAJOS. Iván Ferreiro trasllada als escenaris el seu últim i emotiu àlbum, *Cena recalentada*, en què ret homenatge al gloriós cançonero de Golpes Bajos. El Guitarr BCN el porta acompanyat per, entre d'altres, Pablo Novoa i Luis García.

BARTS. 21 HORES. 14/III.

'AFROBEAT' AMB SEGELL LOCAL. El septet barceloní Outer Space combina com pocs grups un còctel de ritmes africans (sobretot *afrobeat*) i funk dels seixanta.

JAMBOREE. 20 I 22 HORES. 15/III

LA MÀGIA D'ÓLAFUR. Presentació barcelonina, via Festival del Mil·lenni, de l'última obra d'Ólafur Arnalds, *re:member*, que recrearà amb els seus músics al costat d'algunes de les seves peces més conegudes.

PALAU DE LA MÚSICA. 21 HORES. 15/III

► 9 Marzo, 2019

PRESENTACIÓ DE LA TEMPORADA 2019

L'ONCA proposa un homenatge al territori amb el cicle 'Fronteres'

L'orquestra oferirà fins a quatre concerts al país i al Palau de la Música Catalana per explicar què implica ser un país fronterer

LARA RIBAS
ANDORRA LA VELLA
@RIBASGENELARA

L'Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra (ONCA) ahir va presentar el programa de la ja iniciada temporada 2019, que és la 26ena, amb el *Cicle Fronteres* com a principal novetat. «Aquest conjunt de quatre concerts seran un homenatge a la singularitat del nostre territori fronterer i ajudaran a explicar què implica viure en terra de frontera, tant la riquesa cultural que representa com els problemes que pot comportar», va destacar la ministra de Cultura, Joventut i Esports en funcions, Olga Gelabert. Fins ara, ja s'han dut a terme dos dels concerts que integren el cicle: *Rituals, fronteres espirituals* i *Mendelssohn, viatger sense fronteres*, que se celebren tant a Andorra com al Palau de la Música Catalana.

«El que fem és posar una banda sonora amb recursos musicals, estètics i històrics a aquest element simbòlic que és la frontera per a nosaltres», va destacar el concertino director de l'ONCA, Gerard Claret, tot incidint que el concert del gener «va despertar molt d'interès tant a l'Auditori Nacional d'Andorra com al Palau de la Música Catalana i, per tant, és molt probable que es torni a programar dos o tres cops més abans que finalitzi l'any». El mateix director va explicar que el segon concert volia ser «un reflex del pa-

timent dels emigrats i dels refugiats». Pel que fa al següent, *Fronteres del terror i de la guerra*, previst per al proper 21 de març a la Sala Prat del Roure, se centrarà en el període de la Segona Guerra Mundial i inclourà la lectura d'uns textos sobre el que va passar en aquella època al Principat que han estat seleccionats per l'historiador Albert Villaró. El darrer concert, *Músiques, nacions i fronteres*, programat per al 18 de maig a Ordino, comptarà amb la participació d'un concertino especialitzat en música barroca.

ALTRES NOVETATS. Més enllà d'aquest cicle temàtic, des de la Fundació ONCA plantegen una àmplia oferta de concerts per a un públic molt variat. Pel que fa a la Jove Orquestra Nacional de Cambra Andorrana (JONCA), repetiran, com en les edicions anteriors, el Concert de primavera i el de Santa Cecília amb la participació de les escoles de música, mentre que estan pensant en un nou format per al de Meritxell. «Estem buscant un quartet de corda que lideri el concert», va avançar Claret tot recordant que l'objectiu de la JONCA és «arribar a tots els joves del país i oferir-los una oportunitat».

Més enllà del ja clàssic Cicle ONCA Bàsic, Claret va destacar el concert que s'ha programat amb motiu de la celebració del 80è aniversari de la primera emissió de Radio Andorra i la seva implicació en el Saxfest 2019, pre-

► Gerard Claret dirigeix un concert de la JONCA a l'Auditori Nacional d'Andorra.

vist per a l'abril, en què l'ONCA farà una aportació econòmica com ja ha estat habitual en els últims dos anys, però on enguany participarà en dues de les actuacions.

Des de la Fundació, van insistir que seguiran desenvolupant tant el programa educatiu com el social i que, en el cas dels concerts familiars, s'han previst més sessions perquè l'anterior temporada s'omplien de seguida. «La voluntat de l'orquestra és que s'integri en el teixit social i cultural d'Andorra», va concloure Claret. ■

pilars de la programació

- 1 L'ONCA ofereix com a principal novetat el 'Cicle Fronteres', un homenatge a la singularitat del territori andorrà; repeteix amb ONCA Bàsic i ofereix altres concerts com el de Radio Andorra.
- 2 La JONCA segueix oferint els tradicionals concerts de primavera, Meritxell, Santa Cecília i Nadal, però el de Meritxell tindrà un nou format en incorporar un quartet de corda que el lideri.
- 3 El programa educatiu segueix proposant diversos tallers formatius adreçats a tot tipus de públic i augmenta l'oferta de concerts familiars perquè tenguin molta demanda.
- 4 El programa social té com a objectiu apropar la música a la gent que té més dificultats per accedir-hi i enguany ha previst activitats en diversos centres, serveis i residències del país.

MÚSICA | PRESENTACIÓ DE LA TEMPORADA DE L'ORQUESTRA NACIONAL

L'ONCA se sumará als actes d'homenatge a Ràdio Andorra

A. D.
 Andorra la Vella

L'ONCA serà present als actes que es preparen per commemorar el 80è aniversari de la primera emissió de Ràdio Andorra. L'orquestra nacional s'hi sumará amb el tradicional concert als jardins de Casa de la Vall (el 26 de juny), una actuació que protagonitzarà el Quartet Sound Boulevard, un dels grups de petit format que integren músics de l'ONCA i dels quals precisament va partir la idea. Interpretaran un programa amb temes de rock i pop de les dècades que va estar en funcionament l'emissora.

La Fundació ONCA va presentar ahir una temporada –ja en

marxa des del gener– que inclou també la incorporació de l'orquestra –en format cambra: quinze músics– al SaxFest. Si en anteriors edicions havien acompanyat els participants en la competició, enguany a més a més seran coprotagonistes d'una actuació que posarà damunt de l'escenari alguns dels solistes més destacats dels que passaran pel festival de saxo (Christophe Grèzes, Nikita Zimin, Jean-Denis Michat i Claude Delangle). El 17 d'abril, al Centre de Congressos d'Andorra la Vella.

A banda, la programació d'enguany inclou el tradicional cicle ONCA Bàsic, que desplega actuacions per les diferents parròquies, amb un total de set: *Mo-*

Músics de l'orquestra nacional.

FUNDACIÓ ONCA

zart en trio, pel Trio Goldberg; *Històries de tres violoncel·ls*, pel Trio de Violoncel·ls; *Un viatge a deu mans de la península Itàlica a la Ibèrica*, per 5AndCordes; *Sonoritats*, pel Duet Cello Sax; *Un vespre amb Duo Divertiment* i un repàs als clàssics del jazz i del swing que interpretarà Guillem Tudó, per acabar amb *Un menú de cine*, del Duo de Cine.

En marxa està ja el cicle Fronteres, al qual queden dues propostes (que s'ofereixen al Palau de la Música Catalana i al país): *Fronteres del terror i de la guerra*, amb la concertina directora Vera Martínez, i *Músiques, nacions i fronteres*.

A banda, els programes social i educatiu, com cada any.

**Berlioz no pudo ver
«Les Troyans», su obra cumbre,
representada en vida**

catapultó su reputación y las obras programáticas, forma de la que es máximo exponente junto a Franz Liszt, «Harold en Italia», «Romeo y Julieta» y el «Requiem» aumentaron su popularidad. En 1840 el gobierno francés le encargó la composición de una obra en homenaje a la Revolución de 1830, encargo que se materializó en la «Grande Symphonie funèbre et triomphale» que el mismo Berlioz dirigió en su estreno en la Plaza de la Bastilla. La revisó y Wagner le dijo a Schumann que contenía pasajes tan «magníficos y sublimes que nunca podrán superarse». El fracaso de sus óperas, «Benvenuto Cellini» y «La Damnation de Faust», le llevaría a escribir: «Desde hace tres años me atormenta la idea de una vasta ópera de

Berlioz, el fundador de la orquesta moderna

GONZALO ALONSO

Se celebran los 150 años de la muerte de una de las figuras más preclaras del Romanticismo francés, Hector Berlioz, considerado por el escritor Théophile Gautier como parte de la «La Trinidad del Arte Romántico» junto a Victor Hugo y Eugène Delacroix. Fue Berlioz (11/12/1803, La Côte-Saint-André-8/3/1869, París) un compositor ecléctico, fundador de la orquesta moderna, pionero en la creación

de festivales y promotor de grandes conciertos, escritor y periodista prolífico, primogénito de una generación en la que se encuentran Mendelssohn, Schumann, Liszt y Wagner, a la vez clásico –heredero de Rameau y Gluck– y revolucionario, renovador la escena lírica y el concierto sinfónico. Aprendió a tocar la flauta y la guitarra a iniciativa de su padre, médico de Grenoble. En 1821, se trasladó a París para estudiar Medicina, ciencia que abandona fascinado por las óperas y conciertos a los que asistía. Se inscribió en el conservatorio y en 1830 se alzó con una cantata con el Premio de Roma, componiendo enseguida la «Sinfonía Fantástica». Inspirada en su amor frustrado hacia la actriz Henrietta Constance Smithson, esta obra supera los límites de la forma sinfónica tradicional y hace de la textura orquestal su protagonista, jugando con timbres y combinaciones de instrumentos sorprendentes e innovadoras. El éxito

la que quiero escribir la música y el texto». «Les Troyans», escrita entre 1856 y 1858, supondría la cúspide de su producción musical. No pudo verla representada en vida dada la hostilidad con la que eran recibidas sus óperas y el estreno tuvo que esperar al 6 de febrero de 1920. Diversas instituciones le recuerdan. Simon Rattle dirigirá la «Sinfonía Fantástica» con la London Symphony Orchestra en el Barbican londinense el 5 de mayo; el 7 de ese mismo mes lo hará Mikko Franck con la Orquesta Filarmónica de la Radio Francesa en el Palau de la Música de Valencia y el 25 podrá escucharse de manos de Víctor Pablo Pérez junto a la Orquesta Simfónica del Vallès en el Palau de la Música de Cataluña. La Filarmónica de París celebra al compositor todo el año. Lo propio hace el canal Mezzo a lo largo de este mes, mientras que, el Festival Berlioz de La Côte-Saint-André promete ser especialmente significativo.

► 11 Marzo, 2019

EL TEATRO REAL SE ABRE PARA AGUIRRE

El guitarrista malagueño debutará en el templo musical y prepara su tercera gira asiática **P37**

Rafael Aguirre, ante el Teatro Real, donde actuará el 2 de abril. :: FERNANDA CARVALHO

► 11 Marzo, 2019

Rafael Aguirre, frente al Teatro Real de Madrid donde debutará el próximo 2 de abril con dos conciertos del maestro Rodrigo. :: FERNANDA CARVALHO

El Teatro Real se abre a la guitarra de Aguirre

El malagueño suma el templo de la música a una selecta lista donde ya están el Carnegie Hall y el Konzerthaus

El músico, con una treintena de recitales del 'Concierto de Aranjuez' a sus espaldas, regresa este verano a Japón y Corea y debuta en China

MÁLAGA. Nunca ha hecho la cuenta, pero en un repaso rápido calcula que han sido más de treinta las veces en las que ha puntuado en su guitarra los reconocibles acordes del 'Concierto de Aranjuez'. Lo ha hecho en salas de medio mundo, en lugares simbólicos como el Palau de la Música de Barcelona, donde se estrenó en 1940, y en escenarios con fuerte carga emocional, como el propio Palacio de Aranjuez. En unos días Rafael Aguirre (Málaga, 1984) sumará un nuevo hito a una carrera forjada a base de miles de kilómetros recorridos con la guitarra como apéndice: el 2 de abril debuta en el Teatro Real de Madrid con un doble concierto del maestro Rodrigo, el de Aranjuez y 'Fantasía para un gentilhombre'.

«Allí fue el gran recital que consagró a Paco de Lucía», explica ilusionado el malagueño, sin ocultar su «entusiasmo» por lo que significa en lo profesional y en lo personal. «Cuando era pequeño, tenía un cassette con esos dos conciertos que no paraba de escuchar», recuerda. Ahora él los interpretará junto a la Orquesta Clásica Santa Cecilia de Fundación Excelentia y la batuta de Kynan Johns. «Se cie-

REGINA SOTORRÍO
@ReginaSotorrio

rra un círculo».

El templo español de la música clásica se suma a una larga lista de salas que ya conocen su habilidad con las seis cuerdas. Desde el Carnegie Hall de Nueva York hasta el Konzerthaus de Viena, pasando por el Musashino Swing Hall de Tokio. Y en Asia, precisamente, le esperan de nuevo en pocos meses en su tercera gira por esas tierras. Rafael Aguirre se ha convertido en un embajador de la guitarra española en Oriente, donde le demandan tanto junto a orquestas como en solitario sobre un escenario. En su segunda visita a Japón debutará en concierto sinfónico con la Kyushu Symphony Orchestra en Fukuoka y en febrero del próximo año actuará en la capital nipona con la Tokyo Symphony Orchestra. Por tercera vez pisará Corea del Sur y, además, estos días cierra fechas para su debut en China.

Allí, asegura, la percepción de la música clásica dista mucho de la que hay en el Viejo Continente. «En Europa se entiende como algo antiguo, pero allí es diferente. Cuando aterricé en Seúl, la música de bienvenida era música clásica de Viena. En las series para adolescen-

tes, ponen música clásica. Y al músico le ven como a una estrella del pop. ¡Me pedían autógrafos y querían hacerse fotos conmigo!», exclama sorprendido. Es un público exigente, pero entendido y respetuoso que valora la técnica y el sonido de la guitarra española como instrumento clásico, más allá del flamenco.

Pero todavía quedan formaciones y auditorios donde resulta exótico escucharla. La guitarra nunca ha acompañado, por ejemplo, a la Filarmonía de Viena; y en la de Berlín solo lo ha hecho en conciertos fuera de temporada. Él fue, de hecho, el primer guitarrista en actuar como solista en la Sala Sinfónica de la nueva Elbphilharmonie de Hamburgo. «Todavía es un instrumento incomprendido en los círculos sinfónicos grandes. No la conocen mucho, no piensan que se pueda tocar a un alto nivel. Tradicionalmente se ha usado para acompañar a la voz humana y el que se ponga uno solo en un escenario para que lo escuches hora y media... no son muchos los locos que nos atrevemos», dice entre risas el malagueño.

En 34 países

En su caso no hay miedos, es lo habitual, lo que lleva haciendo desde «chiquitito». A la edad de 16 años hizo su debut orquestal con la Joven Orquesta de Málaga en una gira por España y Marruecos. A día de hoy, ha actuado en 34 países y ha ganado trece primeros premios internacionales, como los del Concur-

CONCIERTOS EN MÁLAGA

► **4 de abril.** Sala Unicaja de Conciertos María Cristina, dentro de la temporada de la Sociedad Filarmonica de Málaga. Actuará junto a la vilonchelista Nadège Rochat.

► **13 de abril.** Amigos de la Música de Marbella.

► **25 de julio.** Castillo de Gibralfaro de Málaga.

«La guitarra todavía es un instrumento incomprendido en los círculos sinfónicos grandes», dice el artista

so Tárrega y el Pro Musicis de Nueva York. De hecho, en sus primeros recitales en EE UU le anunciaban como el guitarrista español más galardonado. Y a donde va, la «carismática e hipnótica» voz de la guitarra gusta. «Gracias a dios», añade.

Formado en la Hochschule Robert Schumann de Düsseldorf –becado por la Junta de Andalucía y la Fundación Alexander von Humboldt de Bonn– y en la Royal Academy of Music de Londres, Aguirre fijó hace dos años su residencia en Madrid. «No me quería ir de España de nuevo y aquí estoy cerca de

Málaga», asegura. Pero piensa durante unos segundos y apostilla: «No sé el tiempo que me queda aquí, conmigo eso es un misterio».

Domina un amplio repertorio, pero no puede negar que el 'Concierto de Aranjuez' es su pieza estrella, lo que más le reclaman de un lado a otro del globo. «Si te dijera que no tiene secretos te estaría mintiendo. Por muy bien que creas que puedes dominar cualquier cosa, el nivel te lo pones tú. Cada vez que salgo a tocar el 'Concierto de Aranjuez' me pongo el listón más alto. Y a nivel técnico tienes que estar al cien por cien, con el reto de que cada día es en una sala diferente, con una orquesta diferente y hasta tú eres una persona diferente», declara. Y a eso, dice, hay que añadir la actitud del público: «No son conscientes de que de ellos depende el 50% de la energía que se crea».

Rafael Aguirre habla con pasión y cercanía de la guitarra en esta entrevista y también sobre el escenario. Aunque vestido siempre de chaqueta para respetar los cánones y porque le gusta –aclara–, rompe el protocolo acostumbrado dirigiéndose al público durante el recital: «Intento darle el mismo enfoque que un artista pop que habla y presenta sus temas, de forma más actual». En los próximos meses, habrá ocasión de escucharle en casa: la siguiente parada de su guitarra en Málaga será el 4 de abril, dentro de la temporada de la Sociedad Filarmonica.

▶ 11 Marzo, 2019

La 'cantaora' Thais Hernández brilla a la vetllada flamenca de Manlleu

Manlleu

Diego M. Valle

Seguint amb el que estableix el calendari de les festes del Dia d'Andalusia, dissabte passat un centenar de persones van assistir a presenciar una gran vetllada flamenca amb la *cantaora* Thais Hernández i el guitarrista Adán Pérez, tots dos artistes de Catalunya. Hernández ja havia concursat en alguna ocasió en el prestigiós concurs de cant flamenc El Candil obtenint fins a un tercer premi, però sí que és veritat que tots dos era la primera vegada que actuaven al local de la penya.

Sense la pressió d'un jurat, Hernández va demostrar que és coneixedora dels *cantes*, ja

que ens va fer un recorregut per *peteneras*, *cañas*, *tientos tangeros*, *alegrías*, *bulerías* i fins i tot una petició que li va fer el mateix president de l'entitat, Jesús Ferrer, per *farrucas*, estils diferents que no posen en dubte que és una dona coneixedora dels *cantes*, compàs i enèrgica a l'escenari.

Cantaora que actua habitualment al Palau de la Música Catalana i en els *tablaos* de Barcelona actuant, el guitarrista Adán Pérez va ser tota una novetat, ja que és un guitarrista que neix als *tablaos* i no és habitual veure'l en les penyes, però va deixar sorprès els joves aficionats de la guitarra, que es van acostar a escoltar-lo. Pérez té un acompanyament modernista que

Thais Hernández, acompanyada pel guitarrista Adán Pérez, en un moment de l'actuació

va recordar alguns mestres que han passat per la seva carrera artística, com el gran guitarrista Juan Ramón Caro, sobretot en les *alegrías*.

Per a tots els bons aficionats va ser un privilegi i per a aquells que no els coneixíem va ser un luxe, una nit de

joves, com també ho va ser l'actuació del quadre flamenc Raíces, de l'escola de ball de la penya, que van ballar en directe amb el *cantaor* Marcos Rojano i el guitarrista José Tarrías, on una vegada més es va presenciar la nova saba flamenca de Manlleu.

Les jornades continuen el proper diumenge amb el tradicional dia de convivència a l'ermita de Sant Jaume durant tot el dia, amb esmorzar, jocs de cucanya per a nens, concurs de molles i cuit andalús per a tots els assistents.

Rosalía. Cuando Rosalía, acompañada por el Cor Jove del Orfeón catalán, cantó en los premios Goya una casi irreconocible versión del 'Me quedo contigo' de Los Chunguitos, pensé: 'El próximo año quizá veamos y oigamos en la gala del cine español a Omar Montes, ex idilio de Isa Pantoja, interpretando música rapera ('Bandida'), acompañado por la Orquesta Sinfónica y Coro de RTVE.

Productos elegantes. Independientemente de la calidad de las voces -Rosalía canta muy bien y Omar posee una simpática indolencia-, la tendencia de revestir la música popular con ropajes refinados tiene algo de hortera pretenciosa. Una manera como otra cualquier de minar la naturaleza propia de la rumba desgarrada para horas calientes y el espíritu despectivo y catatónico del rap obsesionado con la rima. La fiereza, domesticada y convertida en un producto elegante apto para todos los públicos.

Grafitis. Salvador Aldana opinó sobre los grafitis en los muros del claustro renacentista del Centro del Carmen (LAS PROVINCIAS, sábado 2 de marzo). Ex director general de Patrimonio con el gobierno socialista de Joan Lerma y hombre muy culto, Aldana afirma, como especialista en el trabajo de

GRANDES ALMACENES

DE LA CALLE A LOS PALACIOS

Las pintadas urbanas, incluso las estéticamente más tópicas y perezosas, ansían ser aceptadas en los altos salones del arte

RAFA MARÍ

grafiteros y creadores urbanos, que no conoce ninguna institución cultural «ubicada en un edificio protegido que haya permitido una intervención de estas características en su interior». La intervención de Pichiavo. Evreka en el Carmen no la considera «correcta». Añade: «El arte urbano tiene unos límites».

Ambiciones. Todo el mundo alberga ambiciones. Las pintadas urbanas, incluso las estéticamente más tópicas y perezosas (¡esas horribles letras gigantes y deformes!), ansían ser aceptadas en los altos salones del arte. Su actual empeño es similar al de la rumba pasional y el rap despre-

ciativo: quieren prosperar, aunque sea a costa de perder su identidad contracultural. Asistimos a una mutación prodigiosa. El 'arte en la calle' empieza a conquistar la condición de 'arte en los palacios'. Quien dice palacios dice museos, fundaciones, conventos, instituciones... El caso es que no todos los grafiteros son Basquiat o Vinz.

Manel Costa. Manel Costa camina en sentido contrario (como siempre). Artista con inagotable imaginación, ha expuesto en numerosos espacios culturales. Ahora lo hace hasta el 30 de marzo en Octubre Centre. Pero no expone en la sala de arte de la entidad, sino en el retrete. Su insólita iniciativa se llama 'L'eXposició a l'eXcusat'. Manel se presenta de este modo: «No sóc futurista, però també. No sóc dadaïsta, però també. No sóc surrealista, però també». Su magnífico humor absurdo le da la vuelta a la realidad. Manel ha llenado el pequeño vestíbulo del WC de pequeñas cartelas con aforismos patafísicos: «Tanque la porta abans de entrar», «Tots nosaltres som JO», «L'art útil és, indefectiblement, inútil»...

Lucía Peiró. En la inauguración de 'L'eXposició a l'eXcusat' participó la performer valenciana Lucía Peiró con un especial 'concierto de

váteres' en el que recurrió a los sonidos -música cotidiana- de los grifos y de las puertas al abrirse y cerrarse, dándole protagonismo al agua de la cisterna y al runrún del secador de manos. Los dos artistas de acción se repartieron el espacio del retrete: Manel manio-braba en el excusado de hombres y Lucía en el de mujeres.

Huevos. «Al acabar el concierto -relata Lucía-, Manel sacó unas bandejas portando 60 huevos frescos con la palabra 'poema' escrita en sus cáscaras. Los repartimos entre los asistentes. Yo me comí uno crudo. Por supuesto, no cené». En Manel Costa y Lucía Peiró bullen ideas, ironía y sólidos referentes, uno de ellos el de John Cage (Nueva York, 1912-1992, conocido principalmente por su composición '4'33', tres movimientos que se interpretan sin tocar una sola nota). ¿Me contradigo si expreso mi deseo de que Manel y Lucía deberían presentar la gala de los Goya que tal vez, a no mucho tardar, se celebre en Valencia?

Feos. En la Sala Refectorio del Carmen hay vistosas imágenes del dúo Pichiavo. Evreka, que conste. Pero precisamente en el claustro renacentista le tributan un chirriante homenaje a lo peor de las pintadas. Grafitis duros, crudos... y feos.

«Cantar en la meva llengua és fer-ho amb l'ànima»

Maria del Mar Bonet ofereix diumenge a Maó una fusió de música mediterrània i cubana. **CULTURA** • Pàgina 19

► 9 Marzo, 2019

Isaac Pons de Rosa

Xerrar de Maria del Mar Bonet és xerrar, segurament, de la cantant balear més destacada de les darreres dècades. Del darrer mig segle, de fet; el 2017 celebrà els seus 50 anys als escenaris, en plena forma i presentant el seu darrer treball, «Ultramar», disc on fusiona música mediterrània i cubana i on apareixen dues col·laboracions del pianista de L'Havana José Maria Vitier, a qui Bonet havia conegut poc abans. Aquell va ser l'inici d'una relació artística que ara fa una passa més, la que es podrà veure i sentir aquest diumenge, a les 19 hores, al Teatre Principal de Maó.

Acaben d'estrenar aquest projecte a Barnasants. Què podrà escoltar el públic menorquí?

—És un recital del qual esteim molt contents, dedicat a la música que jo vaig gravar al disc «Ultramar», amb músics de Cuba, allà a Cuba, i en aquest espectacle som un trio, amb dos músics fantàstics. José Maria Vitier, un pianista extraordinari, i un percussionista i contrabaixista, Abel Costa. Al principi, ells fan un recital molt seu, molt de la música de Vitier, i l'altra meitat som tots tres junts, i feim molta música del disc, cançons meves i també de noves. Per noltros és un recital molt emocionant, on gaudim moltíssim i esperem que el públic també.

És un pas més després d'«Ultramar». Què els fa seguir junts?

—Tu ho has dit, sí. Ens motiva l'amor per la música, l'amor pel que feim, perquè ens agrada el dels altres. Esteim molt entusiasmats amb el que fa un i el que fa l'altre, i aquesta admiració per la nostra música ens duu a voler fer-ne junts i a gaudir-la.

Com és aquesta fusió cubana-mediterrània?

—Jo crec que la música, com moltes emocions, és difícil d'explicar. És voler fer música junts. Jo som una de les cantants d'aquest país que ha fusionat amb més gent diferent. He cantat amb Milton Nascimento del Brasil, amb moltíssima gent de la Mediterrània, amb Zulfu Omar Livaneli, amb Mikis Theodorakis, amb gent del nord d'Àfrica, Síria, Tunísia, músics diferents de cultures diferents i crec que això és el que em fa aprendre més i m'entusiasma més. És el que m'ha mogut sempre, i el cubà no podia ser menys.

Per què lliga tan bé amb Vitier?

—Lliga perquè ens entusiasma estar junts. El que vull és trobar un diàleg, en les músiques del món sempre hi ha un camí per estar junts. Però jo no vull ser cubana, vull ser una cantant mediterrània que canta, en aquest moment, amb gent de Cuba. I ells volen que sigui la cantant que sóc, i que aporti el que pugui de la meua Mediterrània.

Maria del Mar Bonet | Cantant

«Cantar en la meua llengua és cantar amb la meua ànima»

La cantant mallorquina actua diumenge a Maó amb José María Vitier per fusionar la música cubana i mediterrània

La cantant mallorquina, en una actuació al Palau de la Música, a Barcelona. Foto: J. M. MORALES

Tenen un repertori ample?

—És ample i és interessant, perquè és diferent i té moltes puntes. Has de pensar que en Vitier ve de la música clàssica, del jazz, i aporta una gran riquesa, molts colors.

El setembre presentà el disc a Cuba. Com fou la rebuda?

—Molt bé, me l'han premiat amb el Cubadisco, un dels més importants de Cuba, i el 'Miguel Matamoros' que donen els periodistes i els intel·lectuals cubans. L'han apreciat molt i estic molt contenta que apreciïn un disc on he aportat

«És un moment important pel feminisme, hem de seguir parlant dels drets que la dona encara ha d'assolir»

coses que ells no havien cantat mai en la música de Cuba, cançons populars de Mallorca a

dins dels ritmes populars de Cuba.

I en mallorquí.

—Jo sempre cant en català de Mallorca. La llengua no és un impediment, enlloc. Bé, de vegades, només a certs llocs de l'estat espanyol, però no és un impediment, i m'agradaria que la gent no pensés que anar amb la nostra llengua als Estats Units o Tòquio és un impediment. Mai m'han demanat perquè cant en la meua llengua, ho han entès tot d'una. Cantar en la meua llengua, és cantar amb la

meua ànima, no ho faig per res més. Com puc cantar millor és amb la meua ànima.

És trist que hi pugui haver qualque barrera per l'idioma.

—De vegades, fins i tot a Mallorca em diuen si aniré a Nova York i cantaré només en català i els dic que sí. De vegades, noltros mateixos tenim aquest complex, un complex de país petit, i ho entenc, però, com deia en Joan Miró, «les coses petites són universals». Però jo no ho empr com una reivindicació i, encara que no sigui, vull que sigui normal. I jo tenc un lema, «llibertat d'expressió».

Li han dit mai que no, a un concert, per l'idioma?

—Una vegada, sí, a un poble d'Extremadura, fa molt de temps.

Aquesta col·laboració amb Vitier, es traduirà en disc?

—Sí, sí, jo crec que quan dues tendències així s'ajunten, és important que quedin per sempre, que les puguem gravar qualque dia. Però tot està per fer.

Vostè a estat a Menorca molts cops. De fet, el seu primer senzill es titula «Cançons de Menorca»...

—Exacte! Allò va ser perquè, de molt nina, vaig entrar en un cor que es deia Stella Maris, i el seu director era Llorenç Galmés, un menorquí que donava classes de piano a Mallorca. Ens va ensenyar cançons de Menorca i jo sempre les cantava a casa, i encara les cant. Menorca té coses meravelloses dins la música popular, de cantants, de música clàssica. És un país petit, però musicalment molt gran i té intèrprets magnífics. Per això és un públic molt entès en música, els menorquins té una oïda molt exquisida, que li agrada la bona música i és interessant i exigent. I jo m'estim molt l'Illa, hi he passat llargues temporades i aquí he compost moltes cançons meves.

El concert s'emmarca dins dels actes del Dia de la Dona.

—Aquest és un moment molt important per al feminisme de tot el món. Jo voldria que no baixés la intensitat i que les dones que han començat a parlar, segueixin, que seguim parlant de tot el que ens importa, dels drets que encara s'han d'assolir, que són molts encara. Les dones tenim uns deures cap a nosaltres mateixes i que no sigui només en una part del món, que la llibertat i la igualtat s'asseleixi per a totes les dones del món. Realment hi ha una part on les dones viuen en una foscor terrible.

Tem que puguem anar enrere?

—Si als governs hi ha gent d'extrema dreta, és evident que fa por, perquè van en contra de totes les decisions que prenen les dones. I de moltes altres coses, dels drets humans. És molt perillós.

HISTÒRIES DEL BAGES - NÚM. 617

Manresa a l'assemblea d'ajuntaments (i 2)

A final del mes de febrer del 1919 es va celebrar a Barcelona una reunió per aprovar un projecte d'Estatut d'Autonomia per a Catalunya. Per **Francesc Comas**

El divendres 24 i dissabte 25 de gener va celebrar-se al Palau de la Generalitat una assemblea extraordinària de la Mancomunitat per aprovar el projecte d'Estatut de Catalunya, i el diumenge dia 26 es va fer a mig matí l'assemblea de representants dels ajuntaments de Catalunya al Palau de la Música Catalana.

A Manresa el diumenge al migdia hi va haver una manifestació a favor del l'Estatut. En baixar de l'ajuntament es van produir alguns desordres al carrer del Born amb càrregues de la Guàrdia Civil i enfrontaments verbals amb anticatalanistes.

Mentre una representació dels manifestants s'entrevistava amb el comandant de la zona militar, es van produir nous incidents al carrer Guimerà. Allà hi havia un grup de joves que cridaven «Visca Catalunya!». La Guàrdia Civil va intentar dissoldre el grup i quan volia detenir algun manifestant la gent va protestar i es va iniciar una càrrega de la Guàrdia Civil contra els manifestants, amb el resultat de dos cops de culata a una jove i un vestit fet malbé.

L'endemà al diari Pla de Bages es podia llegir: «Es realment intolerable que les nostres expansions patriòtiques hagin d'estar a la mercè de gent que atropella els ciutadans sense reparar en sexes. Hi ha elements que no estan disposats a que aquests atropells es consumeixin impunement i amb aquests motius exterioritzaren la seva protesta.

El poble, feia ús d'un dret i complia un deure sagrat al manifestar-se correcte i seriósament. Voler-lo privar d'això es sensiblement encarrilar-lo cap als camins de l'exaltació i del desordre».

A quarts de vuit del vespre un nombrós grup de manresans van dirigir-se cap a l'estació del Nord a esperar l'arribada dels representants dels municipis del Bages. Només en va arribar una petita representació, entre ells el Sr. Arola, representant de Manresa, perquè la majoria es van quedar a Barcelona fins l'endemà.

Uns i altres es dirigiren per la palanca al

carrer de les Piques, Plana i Sant Miquel fins a l'ajuntament. Pujaren al saló de sessions, on van ser rebuts per l'alcalde Maurici Fius i Palà i una representació del consistori, i van explicar com havia anat l'assemblea dels ajuntaments catalans.

Va parlar Iu Minoves, diputat provincial de la Lliga Regionalista pel setè districte electoral, que corresponia a Manresa i Berga entre el 1913 i el 1924, que va proclamar que a Catalunya havia arribat l'hora solemne de la seva alliberació.

El senyor Joaquim Bertran i Calderó, advocat i polític de la Lliga Regionalista i pro-

pueblo».

El dia 28 parlamentaris de la Lliga Regionalista de Catalunya van tornar a les Corts per exposar el text de l'Estatut elaborat per la Mancomunitat. Cambó va fer un discurs a les Corts espanyoles aquell dia en què va proposar que es negociés el projecte redactat per la Mancomunitat. Va ser esbocant completament i la proposta no va ser aprovada. La inestabilitat social agreujada per la vaga de la Canadenca va fer que el president del Govern tanqués les Corts el 28 de febrer i s'aturés la campanya autonomista.

D'això en fa cent anys i un mes.

Façana de l'ajuntament a la segona dècada del segle XX

pietari de la fàbrica del Pont de Cabrianes, va explicar detalladament l'acte que s'havia celebrat al matí al Palau de la Música Catalana.

En acabar el públic assistent al saló va cantar *Els Segadors* i la gent va abandonar la sala amb perfecte ordre segons les cròniques del dia.

El liberal de Madrid del dia 27 comentava el resultat de l'assemblea amb aquestes paraules. «El movimiento autonomista de Catalunya es unánime, no exclusivo de los catalanistas. Así pues no puede ser que el Gobierno actual conteste al movimiento idealista de Catalunya con la violencia. Ello nos lleva al desastre.

El asunto de Catalunya es el más vital de cuantos importan hoy a España, pues ni puede sofocarse por la fuerza ni como un alboroto callejero ni debe alterar ni confundir las razones vigilantes y competentes, ni aparecer insoluble y superior a la buena fe y mejor voluntad del

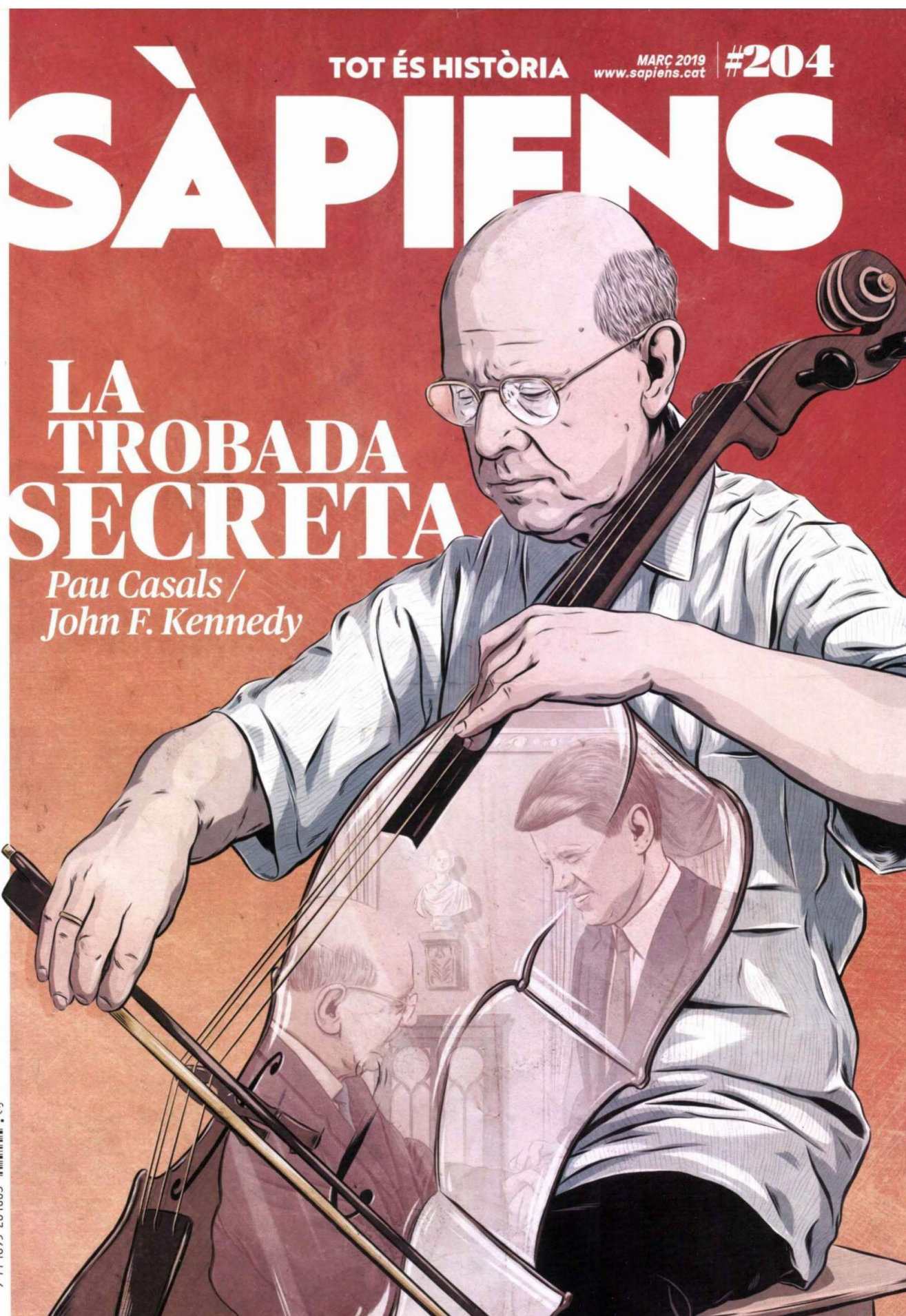
Sapiens

PAÍS: España
PÁGINAS: 1,3,28-39
TARIFA: 52974 €
ÁREA: 8460 CM² - 1326%

FRECUENCIA: Mensual
O.J.D.: 13807
E.G.M.: 98000
SECCIÓN: MAGAZINE

► 1 Marzo, 2019

► 1 Marzo, 2019

LA TROBADA SECRETA

'Sàpiens' desvela tota l'operació
que va permetre que **PAU CASALS**
ACTUÉS A LA CASA BLANCA davant
el president John F. Kennedy.
Pàg. 28

► 1 Marzo, 2019

The White House, Washington.

This document contains neither recommendations nor conclusions of the FBI. It is the property of the FBI, and is loaned to your agency; it and its contents are not to be distributed outside your agency. This is in answer to your request for a check of FBI files.

N. R. 83-65
MEM 6/1/83

Pau Casals / John F. Kennedy

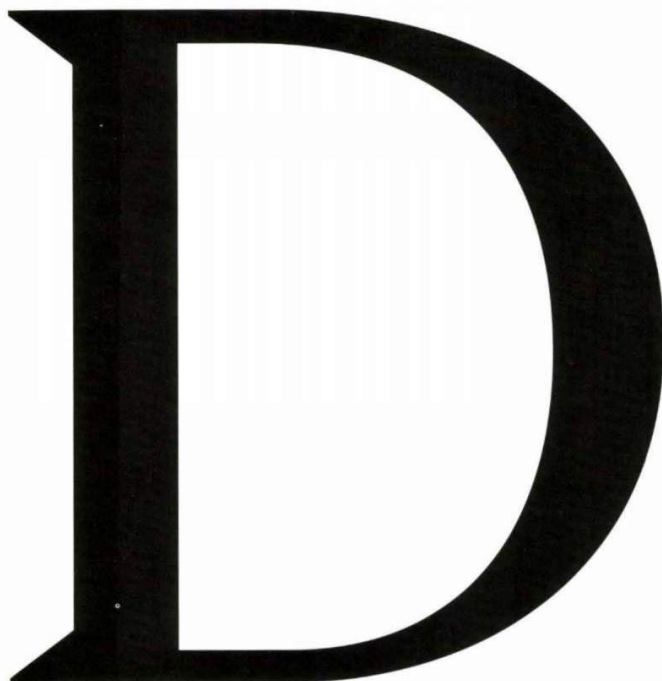
LA TROBADA SECRETA

El concert que Pau Casals va oferir a la Casa Blanca, convidat pel president Kennedy, va ser possible gràcies a una intensa tasca diplomàtica per convèncer el músic català, que volia reunir-se amb el president. *Sàpiens* ha tingut accés a la documentació inèdita que la JFK Presidential Library conserva d'aquella operació d'alta volada.

Text de JORDI FINESTRES

► 1 Marzo, 2019

Dilluns, 13 de novembre del 1961. Són les set en punt de la tarda quan Pau Casals i la seva esposa Marta són rebuts afectuosament pel president dels Estats Units, John Fitzgerald Kennedy, i la primera dama, Jacqueline. La trobada es produeix a la Sala Vermella de la Casa Blanca, on el president sol donar la benvinguda als hostes d'honor. És una sala elegant acabada de redecorar per Stéphane Boudin, interiorista francès amic de Jackie Kennedy. Els Kennedy agraeixen als Casals que hagin acceptat la invitació per assistir al sopar d'honor organitzat per al governador de Puerto Rico i especialment el gest del mestre d'actuar aquest vespre per als convidats. El president, de qua-

ranta-quatre anys, es dirigeix a Casals, que està a punt de fer-ne vuitanta-cinc, i li pregunta si li agrada l'estil de Boudin. El mestre respon: "Voldria parlar-vos, senyor president". Kennedy entén que l'il·lustre convidat vol anar per feina i prega que l'acompanyi a un saló privat després d'excusar-se davant les senyores.

Abans de tancar la porta, Kennedy recorda que no se'l destorbi durant la reunió i deixa clar que no vol fotografies ni cap comunicat de la trobada. Ja a soles, el president ofereix a Casals seure en una butaca davant la seva, que té un respatller fet a mida on pot recolzar l'esquena i el cap. El president pateix un fort dolor a la columna que els met-

ges han diagnosticat de malaltia d'Addison. Mirant-se fit a fit als ulls es fa el silenci entre el violoncel·lista i l'home més poderós del món fins que emergeix la veu pausada, però enèrgica, del català. Kennedy l'escoltarà atentament durant tota la conversa, admirat per la potència del discurs. La cimera durarà exactament quaranta-vuit minuts. *Sàpiens* ha tingut accés a tota la documentació, la majoria desconeguda pel gran públic, dipositada a la John F. Kennedy Presidential Library, organisme que gestiona el fons oficial de la família Kennedy, amb seu a Boston, que ens permet explicar la història d'una amistat entre dos símbols del segle XX.

El poder d'un violoncel mut

La vinculació de Casals amb els Estats Units serà molt intensa al llarg de la seva vida. El 15 de gener del 1904 actua per primera vegada a la Casa Blanca, convidat pel president Theodore Roosevelt. Aleshores és un jove de 27 anys que ja ha mostrat el seu virtuosisme amb el violoncel a Catalunya i a les grans capitals europees. Deu anys després torna a embarcar-se cap a Nova York, on s'estableix una llarga temporada i es casa amb la soprano nord-americana Susan Metcalfe. Aquells anys és convidat a actuar en els millors certàmens artístics del món, tot i que declinarà fer-ho a la Unió Soviètica després de la Revolució del 1917 —denuncia el bolxevisme com a règim enemic de la llibertat— i a Alemanya després de l'ascens de Hitler el 1933. Les seves melodies només sonaran allà on hi hagi plena llibertat i respecte pels drets humans.

El 18 de juliol del 1936, mentre assaja amb la seva orquestra al Palau de la Música Catalana de Barcelona, esclata la guerra civil. Durant el tràgic període bèl·lic, Casals actuarà arreu d'Europa, a l'Amèrica del Sud i al nord d'Àfrica per recaptar diners per a les víctimes del feixisme espanyol. Quan l'octubre del 1938 actua al Liceu en benefici de la Societat d'Ajuda als Infants, ignora que serà la darrera audició de la seva vida al Principat. Amb la caiguda de Barcelona, el 26 de gener del 1939, marxa a l'exili. Per sempre més. S'estableix a Prada, a la Catalunya del Nord, des d'on demana a les nacions democràtiques que condemnin el règim de Franco. Però els seus desigs no es fan realitat quan

EL CAMÍ DE L'EXILI

De Prada a Puerto Rico

Pau Casals va exiliar-se el febrer del 1939 i es va instal·lar a Prada de Conflent. De seguida va posar-se a treballar per ajudar els refugiats republicans, però l'ocupació de París per part dels nazis, el juny del 1940, va dur-lo a intentar embarcar-se a bord del *Champlain*. Com que el vaixell va ser bombardejat pels alemanys, el músic va optar per quedar-se a Prada, on el 1950 va organitzar el primer festival de música, per recordar el bicentenari de la mort de J. S. Bach. No va ser fins al 1955 que va viatjar a Puerto Rico, illa natal de la seva mare. S'hi va instal·lar un any després i les autoritats, a més de crear el Festival Casals, el van nomenar president del nou Conservatori de Música.

► 1 Marzo, 2019

SEGLE XX

My dear Mr. Casals:

It was a special privilege and pleasure to receive your recent message. It was kind of you to write me and I am most heartened by your expression of confidence. I can assure you that I am fully conscious of the vital need of developing the meaningful potentialities of free government in all continents.

Again let me express to you my warm regards and my esteem for the contribution which you have made to enrich our cultural experience.

With every good wish,

Sincerely,

John F. Kennedy

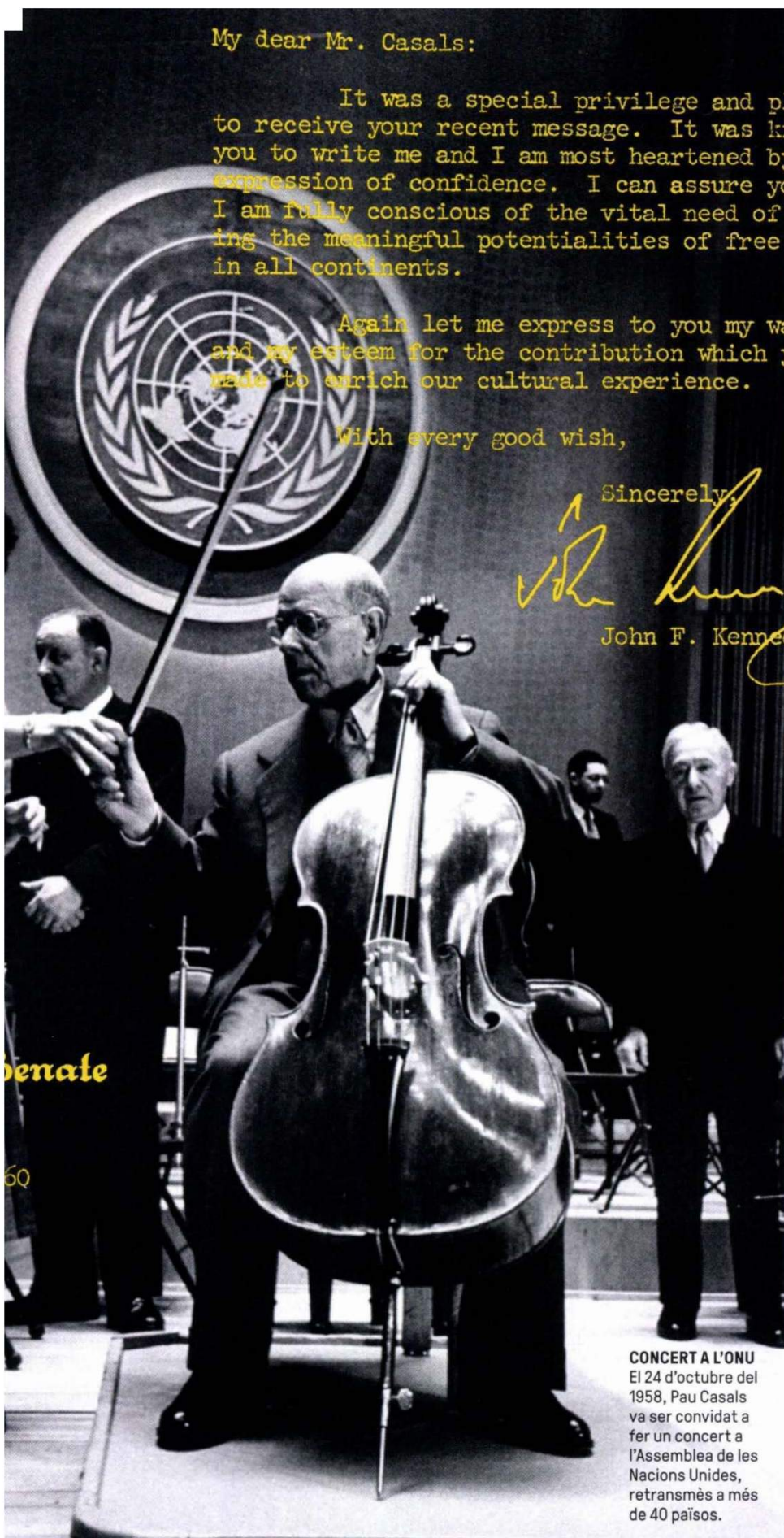
acaba la II Guerra Mundial. Decebut amb els governs dels països aliats per legitimar la dictadura franquista, Casals decideix no actuar-hi públicament fins que no canviïn d'actitud, en el cas d'Anglaterra i els Estats Units. A Prada fa classes de violoncel i protagonitza campanyes de suport als refugiats catalans i espanyols. I, sobretot, allà on va denunciar la repressió del règim de Franco. El 30 d'agost del 1950 adreça una carta al president dels Estats Units, Harry Truman, demanant que veti els ajuts financers al règim franquista. La súplica no serà corresposta. Casals se sent molest per la manca de sensibilitat de Truman —no consta que li respongués la carta— i també enutjat amb les forces polítiques republicanes a l'exili per haver difós la carta contràriament

PAU CASALS VA DECIDIR NO ACTUAR AMB PÚBLIC EN CAP PAÍS QUE NO CONDEMNÉS EL COP D'ESTAT I LA DICTADURA DEL GENERAL FRANCO

a la seva opinió, que era no fer-ne publicitat si no era per obtenir-ne un resultat positiu. En aquest sentit, no és gens estrany que en les dues ocasions que Tarradellas li ofereix assumir la presidència de la Generalitat de Catalunya a l'exili, el 1954 i el 1959, Casals ho rebutgi argumentant que el seu violoncel és més poderós que qualsevol acció política.

A la darrera del 1955 viatja a Puerto Rico, terra natal de la seva mare i també de Marta Montañez, una estudiant de violoncel que ha conegut a Prada i amb la qual es casarà dos anys més tard. En aquest estat lliure associat als Estats Units d'Amèrica fa amistat amb el governador, Luis Muñoz Marín, i amb Abe Fortas, un prestigiós jurista nord-americà —arribarà a ser membre del Tribunal Suprem— que viatja sovint a Puerto Rico. Fortas, músic amateur i gran admirador del català, el convenç de crear el Festival Casals a San José, ciutat on el mestre viurà la resta de la seva vida.

El 1960 Pau Casals queda meravellat pel discurs del jove candidat del Partit Demòcrata a assolir la presidència dels

CONCERT A L'ONU
 El 24 d'octubre del 1958, Pau Casals va ser convidat a fer un concert a l'Assemblea de les Nacions Unides, retransmès a més de 40 països.

GETTY

SEGLE XX

Estats Units. És el senador John F. Kennedy. El 17 de març d'aquell any Casals publica un article al *New York Times* on confia que la victòria de Kennedy ajudarà a assolir l'anhel de pau i democràcia mundial. El 8 de novembre, Kennedy, als 43 anys, es converteix en el president més jove de la història que arriba a la Casa Blanca. Casals el felicita

el 28 de novembre en una carta on l'adverteix que "els dictadors són un anacronisme en el món de llibertat que els Estats Units van preparant [...]. Vet aquí el grandios plantejament que teniu davant vostre, vet aquí la missió del poble que us ha exaltat com a suprem dirigent. Que Déu us il·lumini en la realització d'aquesta gran responsabili-

tat". El president electe, que sent una profunda admiració per Casals, agraïx l'escrit en una missiva que li envia el 15 de desembre: "Considero un privilegi especial i m'ha produït una gran alegria el vostre missatge recent. Heu estat molt generós escrivint-me i m'ha commogut profundament la vostra expressió de confiança. Us puc assegurar que tinc plena consciència de la necessitat vital de desenvolupar les significatives potencialitats d'un govern lliure a tots els continents".

San Juan, Puerto Rico
 April 1, 1961

His Excellency John F. Kennedy,
 President of the United States,
 The White House,
 Washington, D.C.

Dear Mister President:

My very soul was touched by the contents of the letter with which Your Excellency has honoured me. Your remarks renew the hopes and strengthen the faith of many a crusader of freedom who, both by word and example, forecast the hour of liberation for those who wait in agony and distress.

To The exiles and the pariahs now living in darkness there is light in your words: "I am fully conscious of the vital necessity of developing the significant potentialities of free governments in all continents". These words sound like the biblical utterances of Jericho: "Take courage and be strong. Fear not and be not dismayed because the Lord, thy God, is with thee in all things whatsoever thou shalt go to".

Your inspiring statement of faith, issued from the exalted position in which you serve in so decisive a measure the destinies of Mankind, prompts me to write again to an enlightened man in whom I have complete trust and to whom I can confide ideas and reflections which, perhaps, might be useful when decisions are made affecting the lives of millions of human beings throughout the world.

The struggle between the two current ideologies is irreconcilable not only in the realm of thought, but also in the light of the reality of the gigantic arms marathon in which both sides are engaged. When understanding through peaceful negotiation has no longer proved attainable, the armed might of the contending powers has spread to strategic positions everywhere. This explains why Spain has become a formidable bastion, looking forward to the time when the destructive force of war is finally unleashed.

When that dreadful time comes, the Spanish people will be, as always, on the side of right, freedom and the spiritual uplift of Man. Yet, the previous American administration, in my opinion, incurred in grave error when it made the decision to establish military bases in Spain, thus engaging in a pact with one of the worst dictators of our times. It was a pact with a man who personifies despotism, slavery and crime — an absurd position which denies the truly great cause to which the United States is dedicated and for which it is committed to fight.

The dictator uses the moral influence of the United States, through armed might and riches, to intensify his cold and calculated political persecution of the Spanish people victimized by his regime. He uses this windfall from the American military establishment to crush the revolt of a freedom-loving people, to suppress freedom of the expression and of the press, and even to silence the clamor of the Church, while the people themselves live in misery, hunger and moral degradation.

This explains the resentment of the Spanish people against the United States. As a Spaniard I realize that the people of the United States did not purposely

intend to encourage the arrogance or protect the impunity of the tyrant. However, the intelligent leaders of true freedom in my country might not be able, in the hour of peril, to dissuade a desperate people from falling into the grasp of communism, if their faith is not regained now and if they are not given any hope of an end to their miseries. This is a motive of deep concern to all of us.

Many Spanish patriots and thoughtful leaders with a full sense of responsibility believe that the Spanish dictator would probably put an end to his policies of persecution if the United States were to condition all future aid to an agreement for the re-establishment of an order of freedom and human dignity in Spain.

These patriots and friends, like myself, rejoice in the hopes lit by your encouraging words and are spreading your message of faith in many lands. Such words are the creed upon which your ideals and the forces of good-will shall make their last stand.

Faithfully yours,

Pablo Casals

L'antifranquisme de JFK

El 20 de gener del 1961, durant el discurs inaugural, Kennedy fa una crida als ciutadans de tot el món: "No pregunteu què pot fer Amèrica per vosaltres sinó què podem fer junts per la llibertat de l'home". *Sapiens* ha localitzat a la John F. Kennedy Presidential Library una carta fins ara no publicada de Casals a Kennedy, amb data 1 d'abril del 1961, en la qual qualifica les paraules del president com "una llum que il·lumina la foscor dels exiliats". A l'escrit recorda la manca de llibertats que viu el poble espanyol i el "greu error" de les anteriors administracions estatunidenques d'establir bases militars a Espanya, que qualifica de "pacte amb un dels pitjors dictadors del nostre temps, amb un home que personifica el despotisme, l'esclavitud i el crim".

Casals, que adverteix Kennedy que "el dictador utilitza la influència moral dels Estats Units, a través de les armes i els diners, per a la seva freda i calculada persecució contra el poble espanyol", es mostra convençut que només podrà caure quan des de la Casa Blanca s'articuli una política "que ajudi al restabliment de la llibertat i la dignitat humana a Espanya". Quan la carta arriba al Despatx Oval, Kennedy creu que cal donar-hi una resposta adequada atesa la figura del remitent, però els seus assessors demanen prudència. El president està d'acord amb les opinions de Casals i comparteix l'animadversió per la figura de Franco.

Molts anys enrere, l'estiu del 1937, un jove Kennedy, de vint anys, estudiant de Harvard, havia viatjat per diversos països d'Europa per conèixer de primera mà l'abast dels moviments totalitaris que s'havien consolidat, especialment a Itàlia i a Alemanya, i també per saber més de la guerra civil que

RESPECTE MUTU

La carta que Casals envia l'abril de 1961 a Kennedy demanant-li ajuda per acabar amb la dictadura franquista demostra l'esperança del Mestre amb el jove president. Dalt, retrobament de Kennedy i Casals a San Juan (Puerto Rico).

vivia Espanya des de feia un any. A les costes de Sant Joan de Lohitzune, a la costa atlàntica francesa, va parlar amb refugiats republicans que li narraren les atrocitats que estava cometent l'Exèrcit de Franco. Kennedy va intentar entrar a Espanya, però no ho va poder aconseguir, segons els documents consultats a la John F. Kennedy Presidential Library. Amb tot, en notes adre-

çades al seu pare, Joseph Kennedy, ambaixador dels Estats Units a Anglaterra des del 1938, JFK afirmava que "moralment el Govern de la República té raó". Ja com a president, durant el seu mandat les relacions entre Washington i Madrid van ser molt fredes, tot i que diplomàticament correctes. Kennedy, però, no va visitar mai Espanya —ni fou convidat a fer-ho— i la comunicació en-

tre el dictador i el mandatari americà va ser inexistent, a excepció d'algunes cartes protocol·làries, com un telegrama de suport que va enviar al *Caudillo* arran de les inundacions a Catalunya la tardor del 1962.

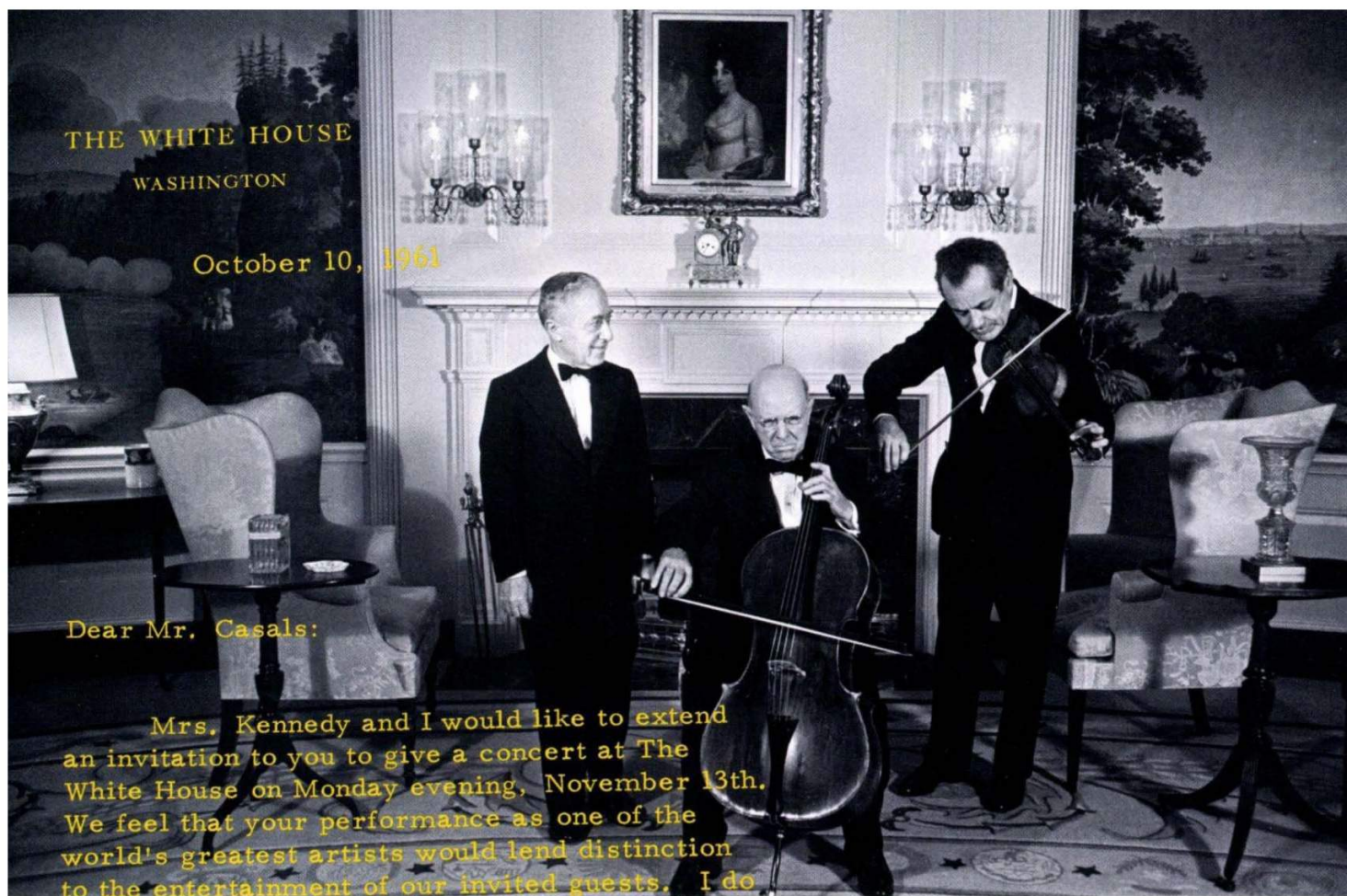
Els recels del Departament d'Estat

En la recerca que hem dut a terme per documentar la relació Casals-Kennedy, hem trobat un revelador memoràndum firmat per L. D. Battle, secretari executiu del Departament d'Estat nord-americà dirigit a McGeorge Bundy, conseller de Seguretat Nacional i amic personal del president. En aquest document inèdit, Battle demana a Bundy que prepari una proposta de resposta a Casals perquè la firmi el president, tot i advertir de la possibilitat que "ell [en referència a Pau Casals] o algú altre la pugui publicar". L'aparell polític de la Casa Blanca opta per la cautela i recomana al president no "mentonar el problema espanyol; el suggeriment de resposta ha de fer referència a una de-

AMISTAT I COMPROMÍS VS. DIPLOMÀCIA

Retrobament a Puerto Rico

El 15 de desembre del 1961, un mes després del concert a la Casa Blanca, Casals i Kennedy es van retrobar a San Juan. El català fou un dels convidats del sopar oficial en honor del president, de visita oficial a l'illa. En el seu discurs, Kennedy va homenatjar l'amic: "El treball dels artistes roman com a símbol de la llibertat humana, i ningú ha enriquit més notablement aquesta llibertat que Pau Casals". L'endemà, Kennedy viatja a Veneçuela, on, extraoficialment, manté una trobada amb exiliats republicans espanyols. L'ambaixada espanyola a Washington va córrer a protestar davant del Departament d'Estat, però la resposta fou de manual: ni confirmen ni desmenteixen la suposada reunió a Caracas.

THE WHITE HOUSE
 WASHINGTON

October 10, 1961

Dear Mr. Casals:

Mrs. Kennedy and I would like to extend an invitation to you to give a concert at The White House on Monday evening, November 13th. We feel that your performance as one of the world's greatest artists would lend distinction to the entertainment of our invited guests. I do hope you will honor us with your presence.

claració universal a favor de la llibertat". El 24 de maig del 1961 Kennedy té a la seva taula la proposta d'escrit que ha preparat Bundy, que esquivia donar resposta als prec de Casals i es limita a un comentari generalista: "Com he recordat recentment als representants dels nous governs de l'Àfrica, la preocupació dels Estats Units amb la causa per la llibertat, no només aquí sinó a tot el món, ha estat una de les més

importantes característiques de la nostra vida nacional". Kennedy firma la carta. Quan la rep, Casals és conscient que només podrà parlar amb el president sense restriccions si es troben personalment. L'ocasió arribarà ben aviat.

Admiració i interès

A finals d'estiu del 1961, Abe Fortas proposa al president la possibilitat que Pau Casals trenqui el llarg silenci artístic als

Estats Units amb una audició a la Casa Blanca. El mateix Fortas ho explica en una conversa biogràfica enregistrada pels fons d'arxiu de la Casa Blanca, el 14 d'agost del 1969, que hem localitzat a la Lyndon B. Johnson Library. Fortas recorda que el mestre sovint preguntava: "Com està el president?". Abans de començar el Festival Casals, la primavera d'aquell any, Kennedy havia patit l'enèsima lesió a l'esquena quan plantava un arbre. Casals, segons recorda Fortas, comentà a la seva esposa: "No és estrany que un home jove com el president Kennedy es pugui lesionar de l'esquena plantant un arbre? Jo en podria plantar un sense perjudicar-me-la". Fortas, present a la conversa, va respondre: "Però mestre, el president no és català". Casals va somriure.

Arran d'aquella anècdota, Abe Fortas apunta: "Vaig tenir la sensació que Casals tenia una gran admiració pel president Kennedy i quan vaig tornar a Washington vaig pensar que potser podria venir a tocar a la Casa Blanca". Transmet la idea a Pierre Salinger, secretari de premsa de Kennedy, i al cap d'una estona, després de parlar-ho amb el president, Salinger l'insta a fer totes

ASSAIG DE LUXE
 Casals juntament amb Mieczyslaw Horszowski, pianista, i Alexander Schneider, violonista, moments abans d'un concert cridat a fer història.

MECENES ARTÍSTICS

La Casa Blanca, el Camelot dels Kennedy

Seguint l'exemple de Thomas Jefferson, considerat el president més culte dels Estats Units, el matrimoni Kennedy va introduir la cultura a l'agenda presidencial. El primer acte oficial com a nous hostes de la Casa Blanca fou un concert de Leonard Bernstein, el 21 de gener del 1961. Enamorats de la música clàssica, celebraren vetllades amb artistes com Morton Gould, Ígor Stravinski, Grace Bumbry, Paul Winter o Isaac Stern, i van fer recepcions a l'American Ballet Theatre, la Metropolitan Opera Studio o l'American Shakespeare Festival. Tal efervescència cultural va motivar l'epítet *el Camelot dels Kennedy*. A més, la primera dama va adquirir objectes i obres d'art relacionats amb la història d'Amèrica, per decorar la Casa Blanca, dotant-la d'un gran valor patrimonial i artístic.

► 1 Marzo, 2019

SEGLE XX

les gestions necessàries per portar Casals a la capital nord-americana. La consigna oficial és que és una oportunitat "enormement interessant". Fortas recorda "llargues converses amb Casals per telèfon i per carta" abans de convèncer-lo. El català trencarà així el llarg boicot als Estats Units i ho farà per honorar el president Kennedy, amb qui comparteix plenament una reflexió del

L'ADMIRACIÓ QUE SENTIA PER JOHN F. KENNEDY VA DUR CASALS A TRENCAR EL BOICOT ALS ESTATS UNITS, A CONDICIÓ DE TENIR-HI UNA ENTREVISTA

president: "Hem de considerar la qüestió artística com a part indispensable per assolir una societat lliure". L'única condició que hi posa és parlar a soles amb Kennedy abans del concert. La Casa Blanca hi dóna el vistiplau.

El comodí de Puerto Rico

La invitació formal anirà acompanyada d'una curiosa anècdota que hem descobert repassant tota la documentació relacionada amb aquell acte. El 9 d'octubre del 1961 Kennedy té a punt per firmar la invitació a Casals per al dimarts 7 de novembre "en honor del nostre convidat estranger, el senyor Nehru", primer ministre de l'Índia. Però a darrera hora, per raons desconegudes, Fortas adverteix que el dia 7 l'agenda de Casals no li permet ser a Washington. Es busca una nova data, però no hi ha cap hoste internacional de renom per als dies vinents. És aleshores quan es proposa celebrar un altre sopar, ara en honor del governador de Puerto Rico, Luis Muñoz Marín, el dilluns 13 de novembre, data que Casals sí que té disponible. El 10 d'octubre

surt de la Casa Blanca la invitació definitiva. Al cap de sis dies, Casals respon afirmativament: "Esperava l'oportunitat de trobar-me amb vós. I us dic que la música que tocaré per a vós i per als vostres somnis simbolitza la profunda simpatia que sento pel poble americà i la fe i la confiança que tots tenim posades en vós com a capdavanter de les llibertats humanes".

El dossier secret de l'FBI

Segons els documents consultats per *Sapiens*, el concert que oferirà Pau Casals a la Casa Blanca no es farà públic fins poc abans de l'esdeveniment. A les invitacions cursades es limita a referir-se a un sopar en honor del governador de Puerto Rico. Tampoc formarà part de l'agenda oficial del president la trobada personal amb el català. Són cauteles imposades pel Departament d'Estat atesa la càrrega simbòlica que comporta la presència del mestre a la Casa Blanca i que pot perjudicar les ja complicades relacions dels Estats Units amb Espanya.

De fet, la visita de Casals a Washington comporta l'elaboració d'un dossier secret sobre les seves activitats polítiques, un informe encarregat pel Departament de Justícia a l'FBI. El document, de cinc pàgines, que ha estat matèria reservada durant dècades, s'elabora per informar el president Kennedy de suposades connexions de Casals amb organitzacions comunistes. El memoràndum policial recorda que Casals és nascut al *Vednrell* [sic], que viu a Puerto Rico des del 1955 i que el 1939 i els anys següents va oferir ajudes als espanyols refugiats a França amb la col·laboració d'entitats americanes com la Spanish Refugee Relief Campaign i el North American Committee to Aid Spanish Democracy, ambdues amb seu a Nova York, organitzacions sufragades per, entre altres personalitats, segons l'informe, "Pablo Casals".

El problema és que "d'acord amb els nostres informadors, molts dels altres noms que apareixen a la llista són membres del Partit Comunista", s'adverteix. També es menciona una carta del 6 d'octubre del 1952 en què Casals insta els americans a enviar cartes de protesta al president Truman per

MARTA CASALS: la vídua del Mestre

"Entre Casals i Kennedy hi va haver una connexió molt natural"

Marta Casals (Humacao, Puerto Rico, 1936) va estar casada amb Pau Casals durant 16 anys. Va ser còmplice del silenci reivindicatiu del mestre, però també va estar al seu costat en les grans ocasions. Avui, com a presidenta de la Fundació Pau Casals, vetlla el seu llegat.

Quin record guardeu de la vetllada concert celebrada a la Casa Blanca el novembre del 1961? Va ser un concert molt emocionant. Tots els que hi eren presents sabien la importància de Pau Casals i el que representava. En acabar, va rebre una gran ovació. Casals va fer un gran concert, amb gran devoció, i es va crear un ambient molt especial a la sala. Va ser una nit inoblidable, sobretot també pel tracte humà i proper que el president Kennedy i Jacqueline ens van donar durant tota la vetllada i les paraules en homenatge al Mestre que va pronunciar el president en aquesta ocasió. I també l'endemà, en la carta que li va enviar després del concert.

Tot i que la trobada entre el Mestre i el president Kennedy fou privada, què li va explicar el seu marit de l'encontre? En va sortir satisfet? Va ser una entrevista molt amable, Kennedy respectava molt el Mestre. Va haver-hi entre ells una connexió molt natural, com si s'haguessin conegut de tota la vida. Havia de ser una trobada d'un quart d'hora i finalment van estar quasi una hora parlant del món, de la pau i sobretot de la situació a Espanya. Casals va quedar molt impressionat pels pensaments i la visió de Kennedy i tenia molta fe en ell.

Quina era l'opinió de Pau Casals del president? Casals admirava molt la figura del president Kennedy per l'esperança de lluita per la democràcia i la pau al món que havia expressat durant la seva trajectòria cap a la presidència dels Estats Units. Era un jove polític que parlava molt sovint de les mateixes coses per les quals Casals havia lluitat tota la vida, els separaven generacions en edat, però el pensament els unia.

El seu marit era conscient que uns dies abans de l'encontre a la Casa Blanca, l'FBI havia elaborat un dossier sobre les activitats polítiques del Mestre?

No recordo ni sóc conscient que aquest informe existís, en tot cas la relació amb el president Kennedy venia de molt abans del concert, ja que havien mantingut correspondència, parlant dels temes que els preocupaven a tots dos.

STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
 AL BUREAU OF INVESTIGATION

WASHINGTON 25, D. C.

► 1 Marzo, 2019

UN AUDITORI DE PRESTIGI

Els 155 convidats dels Kennedy

L'audició de Pau Casals a la Casa Blanca va comptar amb una notable representació del món artístic, polític, mediàtic i financer. Entre les 155 persones convidades pel matrimoni Kennedy, hi assistiren personalitats polítiques com l'alcalde de Nova York, Robert Wagner o el director de la CIA, John McCone; a més de compositors com Samuel Barber o Leonard Bernstein, l'escriptor Walter Lippmann, l'editor del *Washington Post*, Albert Friendly, i magnats com Randolph A. Hearst o Henry Ford. Per desig del president també hi va assistir Alice Lee Roosevelt, filla del president Theodore Roosevelt, que ja havia assistit a la primera audició del mestre a la Casa Blanca, l'any 1904.

► 1 Marzo, 2019

SEGLE XX

l'ajut econòmic a Franco i es recorda que el desembre del 1959 Casals protestà pel "greu error" de la visita del president Eisenhower a Espanya. L'informe de l'FBI ressaltava que el 1959 Casals hauria afirmat estar disposat a tocar a Moscou i a Washington si això podia significar una distensió de les relacions entre les potències. Es conclou que Casals "creu en la llibertat total de tots els pobles", però alerta que hauria donat suport a la revolució de Fidel Castro.

L'informe no impressiona Kennedy. Tampoc no faran efecte les pressions de certs entorns comunistes a Casals, que li demanen que no assisteixi a un acte organitzat pels "imperialistes" ianquis. Davant possibles tensions, Abe Fortas demanarà al servei de seguretat protecció especial per a Pau Casals durant tot el viatge, petició atesa pel Departament d'Estat de l'administració Kennedy.

L'FBI VA DESACONSELLAR AL PRESIDENT DE VEURE'S AMB CASALS, PER LES SEVES CONNEXIONS AMB GRUPS I PERSONALITATS COMUNISTES

El dia D: 13 de novembre del 1961

Tres quarts de vuit de la tarda. Segons hem recopilat de persones properes a Casals, especialment la seva muller, sembla que mentre enfilen el camí cap a la porta en acabar la trobada, John F. Kennedy s'atansa a Pau Casals per fer-li una confessió: "No sempre els presidents poden fer tot el que voldrien". El mestre assenteix amb el cap. Ha entès perfectament que el president posarà tota la seva intel·ligència i fermesa perquè a Espanya es respectin els drets humans, però necessita temps, ja que les relacions polítiques entre els Estats Units i el Govern de Franco depenen de molts factors econòmics i geopolítics.

Casals es mostra satisfet de la reunió. S'ha sorprès, segons confessarà al seu cercle íntim, de l'interès del president per la història de Catalunya, la seva llengua i la seva cultura. Kennedy també ha preguntat per la situació dels exiliats espanyols a Sud-amèrica i en especial a Puerto Rico, país que visitarà a mitjan desembre. En els quaranta-

JOHN F. KENNEDY PRESIDENTIAL LIBRARY AND MUSEUM

ALBERT CASTELLÓN:
 especialista en màrqueting

JFK, la marca que va marcar els Estats Units

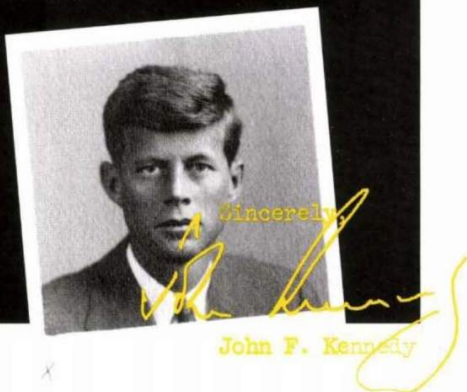

Quan les marques desapareixen ningú se'n recorda pocs anys més tard. En el millor dels casos romanen com una boirina a la memòria que gairebé mai s'aixeca. Exactament el contrari és el que passa amb una de les marques polítiques més cèlebres de tots els temps: la marca John Fitzgerald Kennedy, desapareguda fa més de 56 anys.

Segur que si féssim una enquesta a Catalunya, la notorietat de la marca Kennedy seria més forta que la de molts polítics catalans en actiu. Però per què si fa tant de temps i es tracta d'una marca estrangera? Pot ser perquè molts de nosaltres hem aterrat a l'aeroport JFK de Nova York? Perquè hem vist la seva pel·lícula protagonitzada per Kevin Costner? O potser per què sempre hem sentit dir als nostres pares que recorden perfectament on eren i què feien el dia que van assassinar Kennedy?

Les grans marques són portafolis de significats i estan plenes de *storytelling*. I en el cas de la marca de la qual parlem, els significats i les històries que hi ha al darrere són molt potents: JFK va ser una icona de la modernitat, una icona per la joventut i una icona per la democràcia. No importa que Kennedy no fos clarament antisegregacionista. Tampoc que estigués a punt de provocar una guerra nuclear. El que fa immortal la marca Kennedy fou la seva pròpia història: el seu assassinat, el seu matrimoni, el seu somriure i el seu somni de conquerir la Lluna.

Com passa amb molts adolescents, la humanitat es va enamorar de la marca Kennedy perquè era una marca extraordinàriament aspiracional: una marca que estimes perquè comparteixes els valors que defensa. Segui veritat o no.

vuit minuts de conversa ambdós s'han referit als perills de la cursa nuclear i a la necessitat d'establir ponts de diàleg amb els soviètics. Casals també li ha recordat que la Guerra Civil Espanyola fou l'avantsala de la tragèdia que es viuria després a escala planetària. Abans d'acabar la reunió, Casals comenta a Kennedy que cada dia somnia que torna a casa i que per això toca amb tanta emoció *El cant dels ocells*, una cançó popular catalana de Nadal, que és un cant d'amor i enyorança pel seu país, Catalunya, i un crit d'esperança de veure'l lliure ben aviat.

Surten amb un posat relaxat mentre continuen parlant, en veu baixa. La cara de Kennedy reflecteix l'admiraació que sent per Casals. Tornen a la Sala Vermella on les esposes parlen de la seva passió per la música. El català camina lentament, per l'edat; el president ho fa una mica corbat, pels seus crònics problemes físics. Els Kennedy s'acomadien i els emplacen a veure's en uns minuts al sopar fixat per a les vuit del vespre. Pau Casals, però, no els acompanyarà, ja que ha demanat assajar abans de l'esperada audició, l'inici de la qual està fixada per a tres quarts de deu. Acompanyats del seu personal de confiança, John i Jaqueline Kennedy desapareixen per una porta de la Sala Vermella. En aquell moment Casals s'acosta a Marta Montañez i a cau d'orella li diu dues paraules: "Etic content".

El cant dels ocells

A l'hora prevista les personalitats convidades pels Kennedy estan assegudes a les butaques habilitades a l'East Room per escoltar el concert que oferirà Pau Casals al violoncel, acompanyat de Mieczyslaw Horszowski al piano i Alexander Schneider al violí. Abans de començar, el president pren la paraula: "Sigueu benvinguts aquí, a la Casa Blanca, i especialment sigueu benvingut vós, *Maestro*, és un honor tenir-vos de nou a la Casa Blanca [...] estem molt contents de tenir-vos aquí, no només per la vostra llarga i distingida carrera com a músic sinó perquè heu indicat i demostrat al llarg de la vostra vida que un artista ha de ser un home lliure". Les paraules són rebudes amb una sonora ovació pel distingit públic. Es fa el silenci quan sonen les primeres notes de Mendelssohn que inunden la sala de solemnitat. Després interpreten Schumann i el concert es clou amb una suite de Couperin que Casals toca en solitari. En acabar, l'auditori es posa dempeus i ressonen inacabables aplaudiments. Casals, emocionat, es dirigeix directament al president Kennedy i li comenta quelcom a cau d'orella. El president assenteix, abraçant suauement el compositor per l'espatlla. Casals torna al seu lloc. Es torna a fer el silenci quan sonen les notes d'*El cant dels ocells*. Kennedy escolta la peça emocionat, immòbil, acotant el cap, reflexionant, una actitud que no passa desapercebuda als presents. El president ha entès el missatge que avui li ha adreçat Pau Casals.

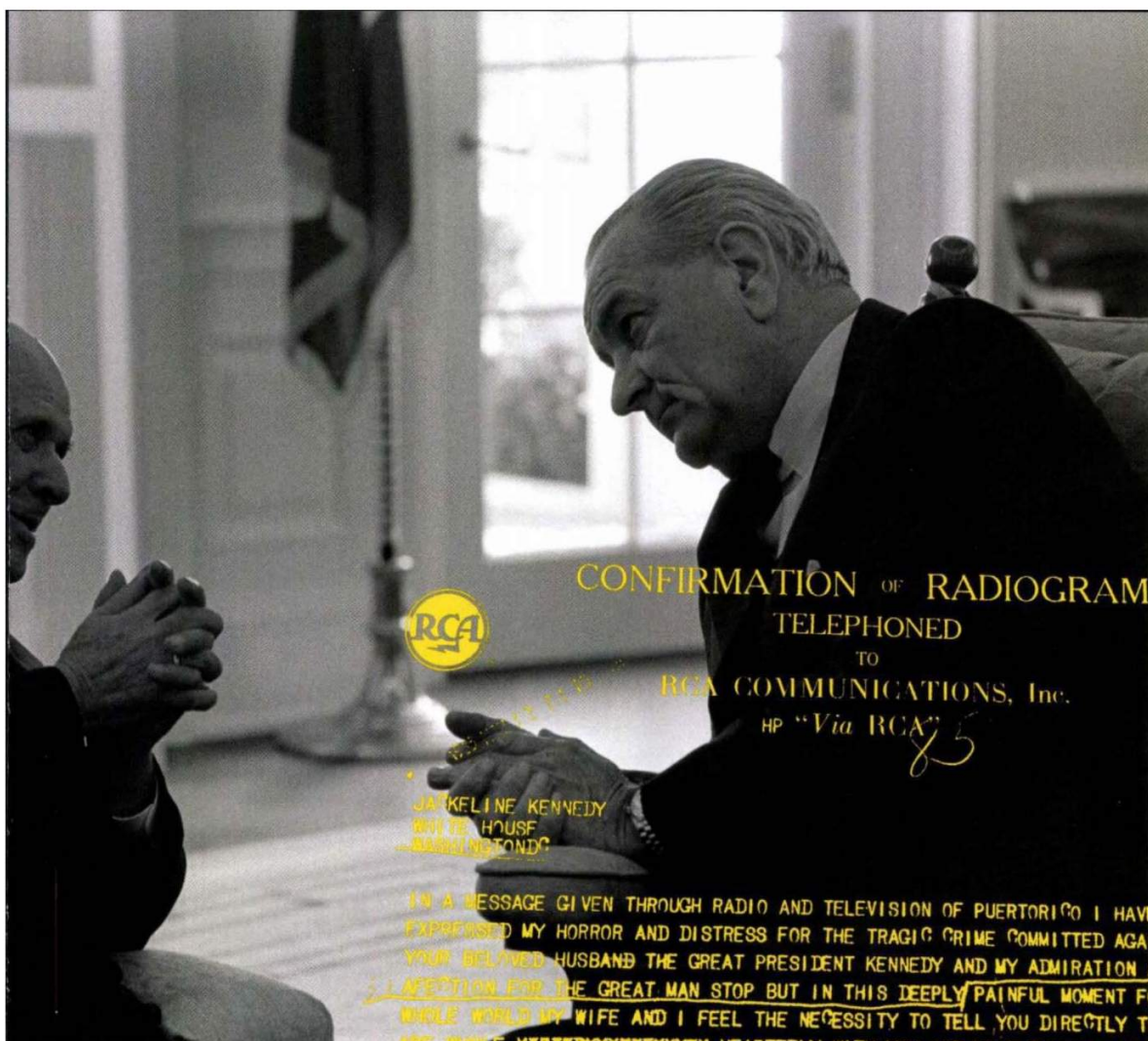
L'endemà els Casals reben al Hay Adams, l'hotel on s'allotgen, un ram de flors i una nota del president: "Estimat mestre Casals, la senyora Kennedy i jo mai no podem expressar-li el nostre reconeixement per la vetllada de la passada nit. Va honorar el nostre país, la Casa Blanca i el món de la música". Pau Casals escriu, a mà, una carta d'agraïment: "Permeti'm repetir-li els meus respectes i la meva convicció que

TERCERA VISITA

Pau Casals conversa amb Lyndon B. Johnson, successor de Kennedy, el 19 d'octubre del 1967, i torna a demanar la col·laboració americana en el retorn de la democràcia a Espanya.

LIBRARY PRESIDENTIAL

DIPLOMÀCIA ESTRONCADA

Casals i els successors de Kennedy

L'assassinat de JFK va sobtar Casals, que a l'autobiografia escriu: "Qui sap què hauria passat si hagués viscut el president Kennedy? Ningú no controla el destí de totes les nacions, però durant el seu breu temps com a president, es va sentir com la seva mà es movia per curar les ferides i els conflictes del món". La confiança que havia dipositat en ell no es va repetir amb els seus successors: quatre anys més tard del magnicidi, Casals tornà a la Casa Blanca per entrevistar-se amb Lyndon B. Johnson, però el nou president no el va correspondre amb cap gest. Tampoc va tenir sort amb Richard Nixon, que ni tan sols li respondria la carta que li va adreçar el 29 de gener del 1969.

tot el món el considera amb esperança i confiança". Tres dies més tard, el 17 de novembre, des de Puerto Rico torna a adreçar-se a Kennedy per recordar que "la meua visita i la conversa amb vós han reforçat i confirmat la meua fe i l'esperança en els nostres ideals de pau i llibertat. Gràcies, senyor President".

Medalla compartida

Dos anys després, el 4 de juliol del 1963, Kennedy anuncia la concessió

de la Medalla Presidencial de la Llibertat a Pau Casals, que és convidat al mes de desembre per rebre personalment el reconeixement i per oferir una segona audició a la Casa Blanca per desig del matrimoni Kennedy. Però al cap d'uns dies, el 22 de novembre, el 35è president nord-americà és assassinat a Dallas, als 46 anys. L'endemà, el fèretre amb el cos de Kennedy presideix la mateixa East Room on Casals havia actuat dos anys enrere.

El 6 de desembre Pau Casals assisteix al lliurament de la medalla en mans del nou president, Lyndon B. Johnson, però aquell dia el seu violoncel no sona. La Medalla de la Llibertat també ha estat concedida, a títol pòstum, al president Kennedy. El seu germà, Robert, adreça un escrit a Casals on hi diu: "Estimat i admirat Mestre: Amb quina satisfacció el meu germà us hauria lliurat la més gran condecoració dels Estats Units! Amb quin noble orgull la rebria, ara, al vostre costat!". Casals llegeix la nota amb llàgrimes als ulls. "És com si una part bella i insubstituïble del món s'hagués trencat de sobte", dirà.

Un any després del magnicidi, Casals escriu unes línies en record del president on rememora la trobada a la Casa Blanca: "Jo li parlava i sentia que ens enteníem com si fóssim amics de tota la vida, lligats per un profund afecte".

Pau Casals va morir a Puerto Rico el 22 d'octubre del 1973, gairebé deu anys després de l'assassinat del seu amic, el 35è president dels Estats Units John Fitzgerald Kennedy. ¶

PER SABER-NE MÉS... És molta la bibliografia referent a Pau Casals, però destacar *Reflexions de Pau Casals*, pensaments recollits per Alfred E. Kahn, (Antoni Bosch editor) i *Pau Casals i l'exili*, catàleg d'una exposició realitzada per la Fundació Pau Casals. Una altra opció és sentir el concert que va editar l'Integrament Random House Mondadori el 2011: 50 aniversari del concert de Pau Casals a la Casa Blanca (1961-2011).

JORDI
 FINESTRES
 Periodista

Opinions

Marta Alòs

Escriptora @maloslo69

EL VÒMIT DE LA MALA FE

El meu besavi López era originari de Jaén. Era sabater de professió i de ben jove es veu que només tenia al cap anar-se'n a viure a Catalunya, perquè, segons el seu fill, el meu avi, n'estava fins al capdamunt, del senyoret terratinent andalús i dels *palanganeros* madrilenys que li reien les gràcies. A Barcelona es va casar amb una catalana, la meva besàvia Andreu, van criar cinc fills, van obrir tres sabateries i com que el negoci els anava prou bé, es van comprar una caseta a la carretera de la Rabassada. Presumia de fer sabates a mida a Pau Casals, "aquell senyor tan ben educat que toca al Palau de la Música", i es posava malalt cada vegada que Alejandro Lerroux, un altre andalús com ell, malparlava dels catalans i de Catalunya. El català va ser, a partir de la seva arribada, la seva única llengua, que admirava i estimava. I tot això sense tenir cap consciència de cata-

lanitat, pàtria, bandera, identitat, militància i, molt menys, de defensa d'independència del territori català. Crec que hauria esgarripat qualsevol que, davant seu, s'hagués atrevit a destrossar aquest miracle que deia que era la societat catalana.

Per això, com el que era, un català més d'origen andalús, (tal com ho hauria fet un català d'origen algerià o senegalès), de ben segur que s'hauria emocionat quan José Montilla va ser investit 128è president de la nostra nació. I no pas per afinitat política ni tampoc ideològica, sinó perquè aquest "miracle" de la societat catalana, tan allunyada del seu lloc d'origen, ho havia fet possible.

La mala fe d'aquell Lerroux que tanta angúnia provocava al meu besavi és la mateixa que mou la llengua bífida dels que governen avui Andalusia. La mateixa mala fe dels Chaves i Díaz de torn que la governaven abans. La mateixa mala fe del Movimiento que va promoure les cases regionals per anar contra el català i Catalunya. I la mateixa mala fe que va guiar els passos del socialista Josep Maria Sala, separant catalans en compartiments estancs, amb noms tan exòtics com *baobab*, per als d'origen de l'Àfrica negra; *xabaca* per als d'origen àrab, i *xarxa llatina* d'origen llatinoamericà.

OBSEQUI D'ANADA I TORNADA

De Jordi Montull, ni cava

Els bombers de Badalona tornen una caixa d'ampolles que el saquejador del Palau els va enviar per haver apagat un foc a casa seva, a Teià ≡ **Rebutgen el regal** d'un «malversador»

|| GUILLEM SÀNCHEZ
BARCELONA

Els bombers del parc de Badalona van tornar ahir a Jordi Montull, condemnat junt amb Fèlix Millet per haver saquejat el Palau de la Música, una caixa de cava que aquest els va fer arribar després que els funcionaris de la Generalitat apaguessin un foc que s'havia declarat al jardí de la seva vivenda de Teià (Maresme) el 21 de febrer.

Juntament amb caixa de cava, els bombers li van deixar una carta. Montull va acceptar la devolució «**sorprès**», segons fonts dels bombers. En la missiva, els treballadors de Badalona li expliquen que entenen que l'obsequi era només una mostra «**d'agraïment**» per la seva part i que ells, al tornar-l'hi, no pretenen ser «**desagraïts**». No obstant, després d'haver-ho debatut internament al parc, van decidir que no l'havien d'acceptar i li van explicar per què.

En l'última dècada, els Bombers de la Generalitat han patit una falta d'inversió que ha deixat el cos en una situació de «**col·lapse estructural**». El dèficit de «**personal**» és greu, els camions «**es moren**», els parcs presenten un estat «**ruïnós**» i, fins i tot, falten diners per comprar mànegues. Per apagar el foc de la residència de Montull, li explicaven en la carta, el

parc de Badalona va haver de quedar-se amb només «**tres bombers**» per cobrir qualsevol emergència a la ciutat i a sis municipis pròxims, en total, a «**una població de 300.000 persones**».

Mentre es tanca l'aixeta del manteniment d'un servei públic fonamental, «**alts càrrecs de la mateixa Administració malversaven i robaven diners de l'erari públic**». «**Vostè ha sigut condemnat per malversació de diners públics, tràfic d'influències i blanqueig de capitals... sap de què parlem**».

Una obligació «moral»

La missiva acabava explicant a Montull que per aquests motius es veuen en l'obligació «**moral**» de «**rebutjar**» l'obsequi, que, sens dubte, era «**de bona fe**», perquè «**atempta contra els principis que es volen defensar des dels bombers del parc de Badalona**».

Montull, junt amb Fèlix Millet i

►► La caixa de cava tornada pels bombers.

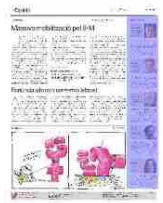

►► Jordi Montull.

la seva filla Gemma Montull, van conjuminar un entramat delictiu al voltant del Palau de la Música que els va permetre desviar o apoderar-se de més de 23 milions d'euros entre el 2000 i el 2009 (sense comptar-hi les comissions pels tripijocs amb CDC, valorats en 6,6 milions). Amos i senyors de l'entitat, els tres condemnats van moure fons tant com van voler entre la fundació, l'Orfeó i l'Associació del Cor de Cambra fins al punt d'arribar a cometre un compendi de delictes: malversació de cabals públics i apropiació indeguda, falsedat en document mercantil, falsedat comptable, tràfic d'influències, blanqueig de capitals...

Per tot això, l'Audiència de Barcelona va condemnar Millet a nou anys i vuit mesos de presó; Montull, a set anys i sis mesos, i Gemma Montull, a quatre anys, sis mesos i 22 dies de presó.

Montull va sortir de la presó de Brians 2 després d'haver abonat els 100.000 euros de fiança a finals de febrer del 2018. Havia entrat a la presó 23 dies abans, el 5 de febrer, ja condemnat. No obstant, transcorregudes tres setmanes, el tribunal va estimar que previ pagament d'aquesta quantitat podria esperar en llibertat que es resolguin els recursos presentats contra la sentència. ≡

Noms propis

Paul
Manafort

Excap de campanya de Trump

El consultor va ser condemnat a tres anys i 11 mesos de presó per vuit delictes de frau. La pena no té relació amb les seves activitats en l'equip de Trump, tot i que és producte de la investigació sobre la trama russa que lidera el fiscal especial Robert Mueller. ► **Pàg. 12**

Juha
Sipila

Primer ministre de Finlàndia

El dirigent centrista va comunicar la seva dimissió, a cinc setmanes de les eleccions, arran del fracàs del seu projecte de reforma sanitària. Un comitè parlamentari va considerar que no respectava la igualtat de drets dels finlandesos. ► **Pàg. 13**

Jordi
Montull

Extresorer del Palau de la Música

Els bombers de Badalona van tornar al col·laborador de Fèlix Millet en el saqueig del Palau una caixa de cava que els va fer arribar després que els funcionaris de la Generalitat apaguessin un foc al jardí de la seva casa de Teià. ► **Pàg. 19**

Koldo
Serra

Director de cine

El realitzador basc estrena la seva tercera pel·lícula, *70 binladens*, crònica d'un atracament que es torça amb Emma Suárez i Nathalie Poza. Dues dones al capdavant del repartiment en un gènere com el *thriller*, tradicionalment masculí. ► **Pàg. 24**

Billie
Eilish

Cantant.

La jove artista nord-americana, de 17 anys, arriba al Sant Jordi Club convertida en icona de dones adolescents rebels. S'ha coronat com una gran promesa del pop malgrat que encara no ha editat cap àlbum. ► **Pàg. 33**

TV3 – TN Migdia

8-3-2019

Notícia del **decés de Lluís Millet i Loras**, el 7 de març de 2019 als 79 anys d'edat.

Minut 41:34

Enllaç:

<https://www.ccma.cat/tv3/alcarta/telenoticies-migdia/telenoticies-migdia-08032019/video/5829407/>

The screenshot shows a web browser window with multiple tabs open. The active tab is titled 'Telenotícies migdia'. The address bar shows the URL: <https://www.ccma.cat/tv3/alcarta/telenoticies-migdia/telenoticies-migdia-08032019/video/5829407/>. The website header features the TV3 logo and navigation links for 'CATALUNYA RÀDIO', 'NOTÍCIES', 'ESPORTS', 'CULTURA', 'EL TEMPS', 'DIRECTES', 'A LA CARTA', 'BOTIGA', and 'CCMA'. Below the header, there is a search bar and a section for 'BUSCA VÍDEOS' with filters for 'Últims dies', 'Per programes', and 'Per col·leccions'. The main content area displays a video player with a thumbnail of an elderly man with a white beard, identified as Lluís Millet i Loras. The video title is 'EL MÚSIC LLUÍS MILLET I LORAS MOR ALS 79 ANYS'. Below the video player, there is a section for 'Telenotícies migdia - 08/03/2019' with social media sharing options and a date stamp. The browser's taskbar at the bottom shows various application icons and the system clock indicating 10:00 on 11/03/2019.

REVISTA MUSICAL CATALANA web

<http://revistamusical.cat/ha-mort-lluís-millet-i-loras-fundador-de-la-revista-musical-catalana/>

8 Març, 2019

per Redacció RMC

Ha mort Lluís Millet i Loras, fundador de la «Revista Musical Catalana»

Ahir al vespre ens va deixar Lluís Millet i Loras, fill de Lluís Maria Millet i Millet i nét de Lluís Millet i Pagès, fundador de l'Orfeó Català i impulsor d'una obra musical, social i cabdal per a la història de Catalunya. L'Associació Orfeó Català i la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana lamenten profundament la seva pèrdua i demanen un record per la seva ànima. Lluís Millet i Loras va dedicar la seva vida personal i professional a l'Orfeó Català i al Palau de la Música Catalana. Va ser director del cor de l'Orfeó Català (1977-81) i també membre de la Junta Directiva de l'Associació. Va ser membre fundador de la «Revista Musical Catalana» en la seva segona etapa, a partir de 1984; també va impulsar el cicle El Primer Palau i va treballar com a assessor musical de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana durant molts anys. També va destacar pel seu profund coneixement de la realitat musical des del punt de vista històric i sociològic i va escriure nombrosos articles i estudis sobre temàtica musical en diverses publicacions especialitzades, així com comentaris per a programes de concerts.

Sobre Lluís Millet i Loras (Barcelona, 15 de maig de 1939 – 7 de març de 2019)

Músic i musicògraf català

Com a bon descendent de família musical, Lluís Millet i Loras va néixer amb el cuc de la música a la sang i, envoltat d'un entorn privilegiat com era l'efervescència del món coral a través de l'Orfeó Català, va conrear una formació musical erudita, primer, com a alumne de Joan Massià i Cristòfor Taltabull, més tard estudiant direcció orquestral i coral al Conservatori de Munic i al Mozarteum de Salzburg.

De retorn a Barcelona, va fundar l'Orquestra de Cambra Lluís Millet, l'1 de febrer de 1958, i va dirigir diverses agrupacions simfòniques i nombrosos conjunts de cambra, com l'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu o l'Orquestra Ciutat de Barcelona, amb la qual donà la primera audició a l'Estat espanyol de *De Natura Sonoris* de Krzysztof Penderecki. Des de 1973 va intensificar la dedicació a la direcció coral i va destacar com a director de l'Orfeó Català durant el període 1977-81. Amb l'Orfeó Català va dirigir les obres més representatives del repertori tradicional català i també importants creacions de la polifonia clàssica com el *Magnificat* de Schütz o les *Cantates* i *Motets* de J. S. Bach.

Va tenir un paper cabdal en la recuperació de la «Revista Musical Catalana», de la qual va ser membre fundador en la seva segona etapa a partir de 1984, junt amb Pere Artís i Jaume Comellas, i en va ser el director musical fins el 2011. Impulsor del cicle El Primer Palau l'any 1996, i membre de la Junta Directiva de l'Orfeó Català, en els darrers anys va ser assessor musical de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana.

Persona afable i amb un gran sentit de l'humor, amb Lluís Millet i Loras acaba una nissaga esplendorosa de músics iniciada amb el seu avi, Lluís Millet i Pagès, i continuada pel seu pare, Lluís Maria Millet i Millet, protagonistes i artífexs d'un dels capítols més gloriosos de la història musical catalana. Lluís Millet i Loras era l'espòs de la clavicembalista i Doctora en musicologia Maria Lluïsa Cortada Noguero.

La vetlla tindrà lloc demà dissabte, 9 de març, al Tanatori Sancho de Ávila (Barcelona), de 16 a 21 h (sala 18). La cerimònia de comiat tindrà lloc l'endemà diumenge, 10 de març, a les 11.25 h al mateix tanatori; posteriorment, l'enterrament serà al cementiri d'El Masnou (13 h).

Imatge destacada: © Antoni Bofill

[Inicio](#)[Noticias](#)[Críticas](#)[Entrevistas](#)[Discos](#)[Libros](#)[Opinión](#)[Artículos](#)[Agenda](#)[Tienda](#)[Platea](#)

Críticas

MATTHIAS GOERNE Y LEIF OVE ANDSNES INTERPRETAN "LA BELLA MOLINERA" EN EL PALAU

✍ Escrito por [Antoni Colomer](#)

📅 Publicado: 07 Marzo 2019

Foto: © A. Bofill

OFICIANDO CON EL SUMO SACERDOTE

Barcelona. 04/03/2019. Palau de la Música Catalana. Schubert: *La bella molinera*. Matthias Goerne, barítono. Leif Ove Andsnes

Que **Matthias Goerne** es uno de los grandes liederistas de la actualidad, y posiblemente de todos los tiempos, es casi seguro. Que las canciones de Schubert tienen pocos secretos para él, es indiscutible. Y que, del autor vienés, *La bella molinera* que el barítono de Weimar se muestra más creativo, original y expresivo, parece cada vez que lo escuchamos, más evidente.

Afirma Goerne que, en comparación con *Viaje de invierno*, *La bella molinera*, pese a su componente juvenil, es el más cíclico. *Winterreise* se cierra con la impactante *Der Leiermann*, pieza en la que el protagonista se encuentra con un ser humano que aparece en todo el ciclo, lo que puede ser interpretado como una señal de esperanza. La de crear o, como diría Macías, en cambio, en *Die Schöne Müllerin* el final es, inevitablemente, la muerte. Nuestro protagonista y sus emociones radicales, es el todo o nada. La pasión juvenil, la felicidad del primer enamoramiento, pero también la desesperación y el

Ese arco emocional otorga a *La bella molinera* un carácter muy distinto a la evolución, mucho más introvertida, existencial, sentido místico, de *Winterreise*. Un arco que permite a Matthias Goerne una variedad de colores y de emociones que parecen infinitas. Desde el susurro hasta el estallido pasional más visceral, la gama de matices es inmensa. La versión llena, de hecho, está basada, en el contraste. Contrastes expresivos que surgen, siempre, de la comprensión íntima prosodia y de su mensaje.

El barítono alemán se ha presentado esta semana en Barcelona, en el Palau de la Música, junto al pianista **Leif Ove Andsnes** ofrecer, en tres veladas, los tres ciclos de Liedes de Franz Schubert. O, mejor dicho, los dos ciclos (*La bella molinera* y *Viaje de invierno*) de la colección póstuma, *El canto del cisne*. Todo un acontecimiento musical y cultural. Y lo ha hecho en plenísima forma y motivado. Es admirable ver cómo, tras haber cantado esta obra en infinidad de ocasiones, en la voz del cantante alemán las canciones de *La bella molinera* parece acabada de descubrir. Una sorpresa permanente. Nada es tópico o se da por interpretado de este intérprete. A partir de un *Das Wandern* inicial que nos puso en camino, con *Wohin?* ya percibimos con gran facilidad en todos los registros y que el barítono fraseaba con especial expresividad y con ese sentido rítmico conjugar los matices del texto con la precisión de la frase musical, como en *Halt!* Decía Gerald Moore que una de las destacadas y menos reconocidas de Dietrich Fischer-Dieskau era su infalible sentido del ritmo. No hay duda que Goerne es de su antecesor y profesor.

A partir de aquí, cada poema de Müller fue desgarrado por el barítono con auténtico deleite, con una flexibilidad incomparable, no sólo en cada una de las canciones sino en cada una de las frases o, incluso, de las palabras. Goerne canta pero también con la mirada y, sobretodo, con el cuerpo, que utiliza para moldear el sonido o la frase y para indicar con al pianista, que tiene la ardua labor de plegarse a la variedad de intenciones, dinámicas y acentos que el solista alemán lo hizo con esmero, sin buscar ningún tipo de protagonismo fue un excelente y necesario colaborador, bellísimo, articulación impecable y, siempre, reaccionando a lo que el cantante ofrecía. Y eso, con un Goerne en plena creatividad, tiene su mérito. Podríamos comentar cada una de las canciones, desde las increíbles y bellísimas frase pianísimo casi religioso en *Der Neugierige*, pasando por la precisa urgencia de *Ungeduld*, la intimidad única de *Tränen* poética desolación de *Die Liebe farbe*.

Pero si alguna canción resume lo que hace Matthias Goerne con este ciclo, que roza lo milagroso, es la última. *Wiegenlied*, esa canción de cuna que parece entonada por la muerte, el intérprete hace que el tiempo se dilate, de graduada, hasta llegar a un punto en que parece imposible ralentizarlo más. Pero sí, de manera increíble, éste se dilata hasta que la voz de Goerne se convierte en un susurro y finalmente se impone el silencio. Un silencio que parece el cantante y pianista salen de su ensimismamiento. Y todos los asistentes a este inolvidable recital, con ellos. En plena co

Compartir [Twitter](#)

Palau de la Música Matthias Goerne Leif Ove Andsnes

Críticas

MATTHIAS GOERNE Y LEIF OVE ANDSNES CON EL "WINTERREISE" DE SCHUBERT EN EL PALAU DE LA MÚSICA

✍ Escrito por [Antoni Colomer](#)

📅 Publicado: 08 Marzo 2019

UNA TENUE LUZ DE ESPERANZA

Barcelona. 05/03/2019. Palau de la Música Catalana. Schubert: Winterreise. Matthias Goerne, barítono. Leif Ove Andsnes, pia

Aún con la resaca de [una Bella molinera memorable](#), al día siguiente volvimos al Palau de la Música Catalana para Matthias Goerne y Leif Ove Andsnes otra velada, en esta ocasión un viaje por el gélido invierno schubertiano. La disfrutar, en días consecutivos, de los dos grandes ciclos del compositor vienés, a los que hay que añadir una tercera jo

a *Schwanengesang*, interpretados por un especialista mayúsculo como el barítono de Weimar, es una de esas experiencias para todos aquellos que amamos el Lied.

Goerne, que el día anterior se había mostrado vocalmente fresco y descansado, en el inicio de este *Winterreise* mostró un sonido menos flexible que el primer día, algún pianísimo ligeramente calado y menos rotundo en el *forte*. Estas pusieron de manifiesto desde *Gute Nacht* hasta *Der Lindenbaum*. Pero a partir de esta pieza, tan emblemática, Goerne sus habituales transformaciones, sumergiéndose en la obra de manera incomparable, sin obviar ningún rincón, ningún acento.

Cuando sucede esto, su misma mirada se transforma y en ella podemos percibir desde la de un niño desconcertado hasta un maduro absolutamente desesperado que avanza inevitablemente hasta los abismos del dolor humano. Para todo ello necesaria la complicidad del acompañante y, en este sentido, Leif Ove Andsnes ha entendido perfectamente el rol de interpretar. En algún momento se le podría haber pedido un poco más de protagonismo, de personalidad, pero eso como Goerne al lado, que conoce esta obra al dedillo, que tiene una visión propia y muy particular de concebirla e interpretarla se permite, prácticamente, dirigir a su acompañante a través de la gestualidad de las manos y el movimiento del cuerpo complicada. En cualquier caso, Andsnes lució un bello sonido y se plegó a acentos, dinámicas y cambios de tempo con precisión.

La visión de Matthias Goerne de *Winterreise* difiere en algunos aspectos de la de la mayoría de colegas. En lugar de con un descenso a los infiernos, como un viaje hacia la nada, como un monumento al nihilismo, Goerne vislumbra una esperanza al final del túnel. Sólo, en un pequeño pueblo alejado de todo, suena la viola de rueda de un músico y nuestro protagonista encuentra un cierto sentido a su existencia. Esa lectura de la obra provoca una interpretación que es una permanente lucha, llena de caídas, pero también de superación a pesar de las dificultades. Desde el piano más suave hasta el más violento, nuestro protagonista se revela y Goerne ofrece una interpretación que puede sorprender por visceral, que puede ser demasiado dramatizada para los estándares habituales, pero que tiene un grueso intelectual y artístico indiscutible y una profundidad, especialmente en el segundo libro, espeluznante.

Momentos como la trilogía que forman *Der Greise Kopf*, *Die Krähe* y *Letzte Hoffnung* nos muestran al Goerne más retrotrae por momentos a un Wozzeck *avant la lettre*. El paso de la alucinación desesperada a una resignación mística es memorable *Das Wirtshaus*, que en manos de Goerne adquiere una intimidad y una trascendencia inigualable. Todo ello también en el sobrecogedor *Der Leiermann*, en el que cada palabra adquiere un peso descomunal.

Dos noches inolvidables, sobrecogedoras, de aquellas que dejan poso en el espectador y huella en la historia de un artista, un Palau de la Música al que hay que agradecer la apuesta por estos tres conciertos, teniendo en cuenta el riesgo de programar Lied en una sala tan grande y en Barcelona. No cabe duda que el resultado artístico merecía correr con el riesgo.

Compartir

Twitter

[Palau de la Música](#)
[Franz Schubert](#)
[Matthias Goerne](#)
[Winterreise](#)
[Leif Ove Andsnes](#)